

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра європейської економіки і бізнесу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

Міжнародні економічні відносини
29 Міжнародні відносини
292 Міжнародні економічні відносини

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
Освітньо-професійної програми

_____ Федірко О.А.

« ____ » _____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Федірко О.А.

« ____ » _____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Рички Лоліти Сергіївни
заочної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи

на тему: **«Стратегія взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від 9 вересня 2025 р. № 1355-ст

Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах департаменту міжнародних фінансових проєктів, наукових публікацій, аналітичних звітів міжнародних організацій та офіційних інституцій.

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1	Теоретичні засади взаємодії держави з міжнародними валютно-фінансовими організаціями <i>(термін подання – до 31.10)</i>
Розділ 2	Аналіз взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями <i>(термін подання – до 30.11)</i>

Розділ 3	Стратегічні напрями вдосконалення взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями <i>(термін подання – до 30.12)</i>
Об'єкт дослідження:	Процеси взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями
Предмет дослідження:	Механізми та інструменти взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями у контексті реалізації фінансово-економічних реформ
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	Обґрунтувати та визначити стратегічні напрями взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями в умовах сучасних економічних, правових і геополітичних викликів

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Розкрити сутність і роль міжнародних валютно-фінансових організацій (МВФ, Світовий банк, ЄБРР, ЄІБ тощо) у глобальній фінансовій системі. Дослідити механізми взаємодії на рівні держави й міжнародних фінансових інституцій. Систематизувати підходи до оцінювання ефективності співпраці держав із міжнародними валютно-фінансовими організаціями.
У розділі 2	Проаналізувати динаміку, напрями та умови співпраці України з МВФ, Світовим банком, ЄБРР, ЄІБ. Оцінити вплив фінансових програм і кредитних угод МВФО на макроекономічні показники України (ВВП, інфляція, держборг, резерви). Визначити результати та ризики участі України у програмах міжнародної фінансової підтримки.
У розділі 3	Визначити проблеми та недоліки сучасної стратегії співпраці України з МВФО. Розробити рекомендації щодо оптимізації механізмів залучення міжнародних фінансових ресурсів. Запропонувати стратегічну модель взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями.

**Завдання підготував
науковий керівник**

_____

(підпис)

Єременко А.В.
(ініціали, прізвище)

«2» жовтня 2025 р.

Завдання одержав студент

_____

(підпис)

Ричка Л.С.
(ініціали, прізвище)

«3» жовтня 2025 р.

Реферат

Кваліфікаційна магістерська робота містить 80 сторінок, 8 таблиць, 2 рисунка, список використаних джерел з 72 найменувань, додатки.

«Стратегія взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями»

Об'єктом дослідження кваліфікаційної магістерської роботи є процеси взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями.

Предметом дослідження є механізми та інструменти взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями у контексті реалізації фінансово-економічних реформ.

Мета і завдання дослідження. Основною метою кваліфікаційної магістерської роботи є обґрунтування та визначення стратегічних напрямів взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями в умовах сучасних економічних, правових і геополітичних викликів .

Відповідно до поставленої мети визначені такі *завдання*:

- розкрити сутність, правовий статус і види міжнародних валютно-фінансових організацій;
- проаналізувати їх роль у формуванні стратегічних напрямів співпраці з Україною;
- дослідити нормативно-правовий та інституційний механізм взаємодії України з Міжнародним валютним фондом;
- оцінити еволюцію та сучасний стан відносин України з МВФ;
- визначити стратегічні пріоритети та перспективи розвитку співпраці України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями в умовах збройної агресії, післявоєнного відновлення та європейської інтеграції.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Вона полягає у розвитку наукових підходів до визначення стратегії взаємодії держави з міжнародними валютно-фінансовими організаціями, узагальненні правових та інституційних характеристик такої співпраці, а також у формуванні комплексного бачення стратегічних пріоритетів фінансової політики України. Практична значущість роботи полягає у можливості використання результатів дослідження в діяльності органів державної влади під час розроблення та реалізації програм співпраці з міжнародними фінансовими інституціями, а також у навчальному процесі та подальших наукових дослідженнях.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи – 2026.

Рік захисту роботи – 2026.

Ключові слова: міжнародні валютно-фінансові організації, Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, міжнародне фінансове співробітництво, фінансова політика держави, макрофінансова стабільність, зовнішнє фінансування, кредитні програми, фінансова допомога, економічні реформи, боргова політика, фінансова безпека, платіжний баланс, економічна інтеграція, стратегія розвитку України.

В І Д Г У К

про кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача факультету міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»
Рички Лоліти Сергіївни

на тему «Стратегія взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями»

1. Актуальність теми: обрана тема є надзвичайно актуальною в умовах сучасних економічних та фінансових викликів, з якими стикається Україна, особливо в контексті макроекономічної стабілізації, післякризового відновлення та євроінтеграційних процесів. Взаємодія з міжнародними валютно-фінансовими організаціями відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової підтримки держави, реалізації структурних реформ та підвищенні довіри з боку міжнародних партнерів. Тому дослідження стратегії такої взаємодії є своєчасним, науково обґрунтованим і практично значущим.

2. Позитивні риси кваліфікаційної роботи: робота має логічну структуру та послідовний виклад матеріалу; здійснено систематизацію теоретичних підходів до визначення сутності та ролі міжнародних валютно-фінансових організацій у системі глобального економічного управління; проаналізовано еволюцію та сучасний стан співпраці України з ключовими міжнародними фінансовими інституціями; виокремлено основні напрями, інструменти та умови фінансової підтримки; обґрунтовано значення програм МВФ та проектного фінансування міжнародних банків розвитку для макроекономічної стабільності й реалізації реформ в Україні; сформульовано узагальнені висновки практичного спрямування.

3. Наявність самостійних розробок автора: автором здійснено самостійне аналітичне опрацювання статистичних та аналітичних матеріалів міжнародних валютно-фінансових організацій і національних органів влади України; проведено аналіз динаміки фінансової допомоги, умов програм співпраці та їх впливу на ключові макроекономічні показники; виявлено проблемні аспекти реалізації зобов'язань України в межах міжнародних програм; сформульовано рекомендації щодо вдосконалення стратегії взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями, зокрема в частині підвищення ефективності використання фінансових ресурсів, посилення інституційної спроможності та узгодження реформ із національними пріоритетами розвитку.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: полягає в узагальненні теоретико-методичних підходів до дослідження діяльності міжнародних валютно-фінансових організацій та їх впливу на економіку країн-реципієнтів. Практичні рекомендації спрямовані на вдосконалення державної політики у сфері зовнішнього фінансування, підвищення результативності співпраці з міжнародними фінансовими інституціями та можуть бути використані органами державної влади під час розроблення стратегічних і програмних документів, а також у навчальному процесі з дисциплін міжнародних фінансів і економічної політики.

5. Наявність недоліків: суттєвих недоліків у роботі не виявлено. Водночас доцільним було б більш детально розкрити порівняльний аналіз підходів окремих міжнародних валютно-фінансових організацій до умов надання фінансової допомоги, а також розширити аналіз ризиків і обмежень реалізації програм співпраці в умовах воєнного та післявоєнного розвитку України.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК:
Кваліфікаційна магістерська робота відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого рівня, має завершені характер і рекомендується до підсумкової атестації для захисту перед екзаменаційною комісією з оцінкою 45 із 50 балів.

Науковий керівник:

Доцент кафедри європейської економіки і бізнесу

К.е.н. _____

_____ Єременко А.В.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача вищої освіти Рички Лоліти Сергіївни
(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема: «Стратегія взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями»

Актуальність теми кваліфікаційної магістерської роботи і доцільність її розроблення

Обрана тема є надзвичайно актуальною в умовах сучасних економічних та фінансових викликів, з якими стикається Україна, особливо в контексті макроекономічної стабілізації, післякризового відновлення та євроінтеграційних процесів. Взаємодія з міжнародними валютно-фінансовими організаціями відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової підтримки держави, реалізації структурних реформ та підвищенні довіри з боку міжнародних партнерів. Тому дослідження стратегії такої взаємодії є своєчасним, науково обґрунтованим і практично значущим.

Якість проведеного дослідження

Магістерська робота виконана на належному науково-методичному рівні. Автором ґрунтовно опрацьовано значний обсяг наукових джерел, аналітичних матеріалів, нормативно-правових актів та офіційних документів міжнародних валютно-фінансових організацій. У роботі простежується логічна структура, чітко сформульована мета та завдання дослідження, використано сучасні методи наукового аналізу. Висновки є аргументованими, впливають із проведеного дослідження та підтверджені фактичними даними.

Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи

До беззаперечних переваг роботи слід віднести комплексний підхід до аналізу взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями, поєднання теоретичних положень із практичним аналізом. Автор вдало розкриває особливості співпраці України з МВФ, Світовим банком та іншими міжнародними інституціями, оцінює їх вплив на економічний розвиток держави. Позитивною є наявність власних узагальнень, аналітичних висновків та пропозицій щодо вдосконалення державної стратегії у цій сфері.

Зауваження

Суттєвих зауважень до змісту та структури кваліфікаційної магістерської роботи не виявлено. Робота виконана відповідно до встановлених вимог, відзначається логічністю викладу, науковою обґрунтованістю положень та належним рівнем узагальнень. Наявні окремі дискусійні моменти мають суто рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Практична значимість висновків і рекомендацій

Сформульовані у роботі висновки та рекомендації мають практичну цінність і можуть бути використані у діяльності органів державної влади при формуванні та реалізації стратегії співпраці України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями, а також у навчальному процесі та подальших наукових дослідженнях.

Загалом кваліфікаційна магістерська робота відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого рівня, а її автор заслуговує на присвоєння відповідного освітнього ступеня.

Місце роботи та посада рецензента

Науковий ступінь, учене звання (за наявності) _____

(підпис, ПІБ)

Підпис засвідчує:

_____

(посада, підпис)

Місце печатки організації

де працює рецензент

Шурик Р. А.

*Директор Київської
центральної дирекції
СК "Арсенал Страхування"*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	6
1.1. Сутність, правовий статус і види міжнародних валютно-фінансових організацій ..	6
1.2. Роль міжнародних валютно-фінансових організацій у формуванні стратегічних напрямів співпраці з Україною	9
1.3. Особливості участі міжнародних організацій у фінансуванні реформування економіки України	19
РОЗДІЛ 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ ТА ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ	28
2.1. Співробітництво України з Міжнародним валютним фондом у процесі реформування національного законодавства	28
2.2. Еволюція та сучасний стан відносин між Україною та Міжнародним валютним фондом	33
2.3. Реалізація структурних і фінансово-економічних реформ у межах програм співпраці України з Міжнародним валютним фондом	42
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ	49
3.1. Фінансова підтримка України міжнародними фінансовими інституціями в умовах збройної агресії та післявоєнного відновлення	49
3.2. Співпраця України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями в контексті європейської інтеграції та глобальних трансформацій	57
3.3. Напрями вдосконалення співробітництва Екраїни з МВФ	63
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73
ДОДАТКИ	8

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена зростанням ролі міжнародних валютно-фінансових організацій у забезпеченні макроекономічної стабільності держав в умовах глобальних фінансових криз, геополітичної нестабільності та структурних трансформацій світової економіки. Для України взаємодія з такими інституціями, насамперед із Міжнародним валютним фондом, має стратегічне значення з огляду на необхідність підтримання фінансової рівноваги, реалізації системних реформ і відновлення економіки в умовах збройної агресії. Особливої актуальності проблема набуває у контексті післявоєнного відновлення та європейської інтеграції, що потребує узгодження національних пріоритетів розвитку з вимогами міжнародних фінансових інституцій. За таких умов обґрунтування ефективної стратегії взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями є важливим як у науковому, так і в практичному вимірах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що питання функціонування міжнародних валютно-фінансових інституцій, а також характер і масштаби їхнього впливу на економічну динаміку держав, ґрунтовно висвітлюються в дослідженнях як іноземних, так і українських учених. Значний внесок у дослідження ролі Міжнародного валютного фонду та інших фінансових інституцій зробили В. К. Васенко, Ж. В. Завальна, О. І. Кабанець, Є. В. Карманов, В. Д. Кольга, О. А. Костюченко, М. В. Старинський та інші., які акцентували увагу на макроекономічних та інституційних аспектах міжнародної фінансової підтримки. Українські науковці зосереджують увагу на правових засадах співпраці України з МВФ, впливі його програм на реформування національної економіки та законодавства. Водночас недостатньо дослідженими залишаються питання комплексного стратегічного підходу до взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями з урахуванням сучасних безпекових викликів, євроінтеграційних процесів та завдань

післявоєнного відновлення, що зумовлює необхідність подальших наукових розвідок у цьому напрямі.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування та визначення стратегічних напрямів взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями в умовах сучасних економічних, правових і геополітичних викликів.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність розв'язання таких *завдань*:

- розкрити сутність, правовий статус і види міжнародних валютно-фінансових організацій;
- проаналізувати їх роль у формуванні стратегічних напрямів співпраці з Україною;
- дослідити нормативно-правовий та інституційний механізм взаємодії України з Міжнародним валютним фондом;
- оцінити еволюцію та сучасний стан відносин України з МВФ;
- визначити стратегічні пріоритети та перспективи розвитку співпраці України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями в умовах збройної агресії, післявоєнного відновлення та європейської інтеграції.

Об'єкт дослідження – процеси взаємодії України з міжнародними фінансовими інституціями.

Предмет дослідження - механізми та інструменти взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями у контексті реалізації фінансово-економічних реформ.

Методи дослідження. Методи ґрунтуються на використанні загальнонаукових і спеціальних підходів пізнання. Зокрема, методи аналізу та синтезу застосовано для узагальнення наукових підходів і нормативно-правових положень; системний і структурно-функціональний методи використано для дослідження механізмів взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями; формально-юридичний метод дав змогу проаналізувати правове регулювання

відповідних відносин; методи класифікації та узагальнення застосовано для формування висновків і визначення стратегічних пріоритетів подальшої співпраці.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Полягає в удосконаленні наукових підходів до формування стратегії взаємодії держави з міжнародними валютно-фінансовими організаціями, систематизації правових та інституційних засад такої співпраці й визначенні ключових пріоритетів фінансової політики України. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів у діяльності органів державної влади, освітньому процесі та подальших наукових розвідках.

Інформаційна база дослідження. Праці вітчизняних і зарубіжних науковців, нормативно-правові акти України та міжнародні договори, аналітичні й статистичні матеріали офіційних сайтів міжнародних валютно-фінансових організацій, звіти міжнародних фінансових інституцій та інші офіційні джерела.

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 84 сторінки.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

1.1. Сутність, правовий статус і види міжнародних валютно-фінансових організацій

Міжнародні валютні відносини становлять багаторівневу систему грошово-кредитних взаємодій, за допомогою яких забезпечується переміщення товарів, капіталів і послуг між державами, регіональними утвореннями, суб'єктами підприємництва, банківськими установами, організаціями та фізичними особами. Відтворювальний процес і валютна сфера перебувають у тісному взаємозв'язку та взаємозумовленості. Розвиток відтворення формує об'єктивне підґрунтя для виникнення й еволюції валютних відносин, оскільки зумовлює міжнародний рух капіталу, експорт та імпорт товарів і послуг, трансфер технологій та інші транснаціональні економічні процеси, які, у сукупності, визначають зміст і структуру валютного обігу у світовому масштабі. Водночас, незважаючи на похідний характер валютної сфери щодо матеріального виробництва, грошово-фінансові механізми не обмежуються функцією пасивного відображення виробничих процесів, а здійснюють самостійний і відчутний вплив на їх перебіг та динаміку [1, с. 8].

В умовах поглиблення економічної глобалізації міжнародні валютно-фінансові організації набули статусу провідних суб'єктів світової економіки, які істотно впливають на характер, напрями та динаміку інтеграційних процесів між державами. Їх діяльність значною мірою визначає інституційну архітектуру сучасної глобальної фінансової системи та формує загальні правила функціонування міжнародних ринків капіталу.

В Україні важливим етапом трансформації правового регулювання валютної сфери стало набрання чинності 7 лютого 2019 року Законом України «Про валюту та валютні операції». Прийняття цього нормативного акта засвідчило перехід до якісно нової моделі валютної політики, заснованої на принципах свободи здійснення валютних операцій, мінімізації державного втручання та поступової лібералізації руху капіталу.

Законодавчі новації передбачили відмову від системи індивідуального ліцензування валютних операцій, що істотно спростило реалізацію корпоративних програм мотивації персоналу, зокрема механізмів участі працівників у капіталі іноземних компаній (Stock Purchase and Option Plans та аналогічних інструментів). Крім того, було скасовано обов'язок реєстрації кредитних і позикових зобов'язань в іноземній валюті, укладених з нерезидентами, що сприяло підвищенню гнучкості зовнішньоекономічних відносин.

Суттєвих змін зазнали й правила проведення розрахунків за експортно-імпортними операціями шляхом ліквідації граничних строків, а також перегляду підходів до обов'язкового продажу валютних надходжень. Окрему увагу законодавець приділив формуванню нової моделі обмежень щодо операцій, пов'язаних із рухом капіталу, яка ґрунтується на ризик-орієнтованому підході та відповідає міжнародним стандартам валютного регулювання [2].

Міжнародні валютні відносини виконують функцію підтримання макроекономічної збалансованості та стабільності світових господарських зв'язків, одночасно справляючи зворотний вплив на структурні та якісні трансформації глобальної економіки.

Валютно-фінансові відносини реалізуються на взаємопов'язаних рівнях – національному та міжнародному, який охоплює регіональний і світовий виміри. Ключовими критеріями віднесення відповідних відносин до конкретного рівня виступають склад учасників та правовий режим їх функціонування. За умови здійснення валютних операцій виключно національними суб'єктами господарювання в межах внутрішнього правового поля відповідної держави такі відносини

мають національний характер. Залучення іноземних учасників господарського обороту, що зумовлює застосування норм права інших держав і міжнародних правових стандартів, переводить валютно-фінансові взаємодії у площину міжнародного регулювання [3].

Визначальним структурним елементом, що дозволяє повною мірою розкрити сутність і специфіку валютно-фінансових відносин, є коло суб'єктів, які безпосередньо беруть участь у формуванні, розвитку та реалізації відповідних економіко-правових зв'язків, важливим аспектом дослідження виступає диференціація суб'єктів залежно від інтенсивності та характеру залучення до валютно-фінансових процесів. З огляду на зазначений критерій учасників відповідних відносин доцільно поділяти за рівнем професійної спеціалізації та ступенем систематичності участі. У такому контексті формується поділ на професійних суб'єктів, для яких валютно-фінансова діяльність становить основний напрям функціонування, та непрофесійних учасників, участь яких має допоміжний або епізодичний характер. Такий підхід дозволяє чіткіше визначити роль кожної групи в механізмі міжнародних фінансових зв'язків та поглибити розуміння структури валютно-фінансових відносин загалом [4].

Узагальнення результатів дослідження свідчить про багатовимірний характер міжнародних валютних відносин, які формуються як складна система економічних взаємозв'язків у сфері грошей і кредиту. Зазначені відносини забезпечують обслуговування транскордонного переміщення товарів, капіталів і послуг між державами, регіональними утвореннями, суб'єктами господарювання, банківськими структурами, фінансовими установами та фізичними особами. Функціонування валютно-фінансової сфери безпосередньо пов'язане з використанням національних і міжнародних валют у процесах зовнішньої торгівлі, економічного та науково-технічного співробітництва, а також у механізмах залучення і надання позикових ресурсів.

Практична реалізація валютно-фінансових відносин відбувається через здійснення конкретних операцій, що мають чітко визначене економіко-правове

наповнення. До таких операцій належать валютні трансакції, пов'язані з обігом монетарного золота, спеціальних прав запозичення, іноземної валюти та валютних депозитів, а також фінансові операції, серед яких операції з акціонерними й неакціонерними цінними паперами, кредитні та страхові угоди, а також інші види оплатних фінансових дій. Сукупність зазначених операцій формує інституційну та функціональну основу міжнародного валютно-фінансового механізму.

З огляду на масштаби впливу та системоутворюючу роль у глобальному господарстві, міжнародні валютні відносини посідають вагомe місце у структурі світової економіки. Розвиток зазначеної сфери безпосередньо впливає на стабільність фінансових ринків, динаміку міжнародної торгівлі та ефективність економічної взаємодії між країнами, що зумовлює необхідність поглибленого наукового аналізу, теоретичного осмислення та подальшого вдосконалення механізмів регулювання валютно-фінансових процесів.

1.2. Роль міжнародних валютно-фінансових організацій у формуванні стратегічних напрямів співпраці з Україною

Міжнародні фінансові організації становлять собою спеціалізовані інституційні утворення, сформовані на підставі міжнародно-правових домовленостей між кількома державами, спрямованих на стимулювання економічного зростання, підтримання макрофінансової стабільності та забезпечення сталого функціонування системи міжнародних фінансово-економічних зв'язків. Діяльність зазначених інституцій реалізується через акумулювання та перерозподіл фінансових ресурсів, надання кредитних інструментів, здійснення технічного супроводу, а також консультативне забезпечення держав, що перебувають у стані економічної трансформації або потребують зовнішньої фінансової підтримки, зокрема для реалізації структурних перетворень, модернізації інфраструктурних об'єктів і посилення стійкості національних фінансових систем.

У сучасному світовому господарстві функціонує розгалужена мережа міжнародних фінансових організацій, різноманітність яких зумовлює можливість їх систематизації за низкою критеріїв. Залежно від інституційно-правової форми виокремлюються міжурядові та неурядові утворення. За способом формування фінансової бази розрізняються організації, ресурсне забезпечення яких здійснюється шляхом внесків держав-учасниць, а також інституції, що залучають кошти на міжнародних фінансових ринках. Функціональне призначення дозволяє відмежувати структури, орієнтовані на регулювання валютної системи та платіжних балансів, від організацій, діяльність яких зосереджена на сприянні економічному розвитку та фінансуванні інфраструктурних проєктів.

Класифікація за характером фінансування передбачає поділ на інституції, що надають фінансові ресурси органам державної влади, та організації, орієнтовані на підтримку приватного сектору. За цільовим спрямуванням діяльності вирізняються структури, програми яких реалізуються у державах, що розвиваються, або в країнах із найнижчим рівнем економічного розвитку. Галузева та просторово-територіальна спеціалізація дає змогу відокремити організації, які концентрують фінансування в окремих секторах економіки чи визначених регіонах. Окремим критерієм виступають підходи до управління ризиками та правового супроводу, що дозволяє розмежувати інституції, спрямовані на зниження інвестиційних ризиків, і організації, діяльність яких пов'язана з арбітражем та врегулюванням інвестиційних спорів.

Водночас у науковій та практичній площині найбільш поширеним є групування міжнародних фінансових організацій за просторовими межами функціонування або масштабом впливу. За відповідною ознакою виокремлюються інституції глобального рівня, зокрема міжнародні фінансові організації, інтегровані до системи Організації Об'єднаних Націй (рис. 1.1.).

Попередній науковий аналіз засвідчує, що міжнародні фінансові організації посідають системоутворююче місце у механізмі підтримання збалансованого функціонування глобального господарського простору, що зумовлюється багатофункціональним характером діяльності зазначених інституцій. Визначальний

внесок таких організацій у забезпечення стійкості світової економіки проявляється через виконання комплексу взаємопов'язаних завдань, спрямованих на регулювання та координацію міжнародних фінансово-економічних процесів. У наукових працях Сіденка С. В. та Кульбіді М. В. обґрунтовується перелік базових функціональних напрямів діяльності міжнародних фінансових організацій [5, с. 106-118].

Зокрема, зазначені інституції здійснюють координаційно-регулятивний вплив на розвиток світового господарства та сферу міжнародних валютно-фінансових взаємозв'язків, формуючи правила та стандарти функціонування глобального фінансового середовища. Поряд із цим міжнародні фінансові організації виконують контрольні повноваження у межах міжнародної валютної системи, забезпечуючи спостереження за дотриманням установлених норм і принципів валютної взаємодії. Важливим напрямом діяльності виступає сприяння досягненню макроекономічної збалансованості, а також ініціювання структурних трансформацій реального сектору економіки з метою підвищення його конкурентоспроможності та адаптивності до глобальних викликів.

Окреме місце в системі функцій міжнародних фінансових організацій посідає надання експертно-консультативної та технічної підтримки державам-учасникам. Така підтримка охоплює як передачу інституційного досвіду, так і супровід реалізації реформ у країнах, що перебувають на етапі глибоких соціально-економічних перетворень. Паралельно здійснюється системний моніторинг економічного стану країн-членів, а також контроль за виконанням зобов'язань, узятих у межах співпраці з міжнародними фінансовими інституціями, що сприяє підвищенню рівня фінансової дисципліни та прозорості економічної політики.

Сукупність окреслених функцій формує інституційну основу діяльності міжнародних фінансових організацій, головним результатом якої виступає підтримання стабільності світової фінансової системи. Реалізація зазначеного завдання відбувається за двома взаємодоповнювальними векторами. Перший вектор охоплює надання фінансової та організаційної підтримки окремим державам у періоди кризових явищ, серед яких фінансові потрясіння, економічні спади та рецесійні

процеси, дисбаланси у визначених секторах економіки, інфляційні та торговельні кризи. Така допомога спрямована на мінімізацію негативних наслідків криз та відновлення макроекономічної рівноваги.

Другий вектор діяльності міжнародних фінансових організацій пов'язаний із забезпеченням довгострокового сталого розвитку. У межах зазначеного напрямку здійснюється фінансування проєктів, орієнтованих на модернізацію інфраструктури, розвиток системи освіти та охорони здоров'я, реалізацію екологічних ініціатив, скорочення масштабів соціальної нерівності та бідності, а також упровадження цифрових технологій у фінансову сферу. Значну увагу приділяють підтримці інноваційних рішень і технологічного оновлення, що формує підґрунтя для підвищення стійкості національних економік у глобальному середовищі.

Для України співпраця з міжнародними фінансовими організаціями має стратегічне значення, оскільки в умовах воєнної агресії та зростання макроекономічних ризиків вона забезпечує доступ до зовнішнього фінансування. Надана підтримка сприяє економічній стабілізації, фінансуванню пріоритетних бюджетних потреб, реалізації структурних перетворень і створенню передумов для післявоєнного відновлення та довгострокового розвитку.

Рисунок 1.1. Структура Групи світового банку

Джерело: на основі [6]

Із моменту набуття незалежності у 1991 році співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями стала одним із ключових чинників економічного розвитку та збереження макроекономічної стабільності. Формування та

поглиблення такої співпраці було зумовлено комплексом взаємопов'язаних чинників, що визначили об'єктивну потребу залучення зовнішньої фінансово-економічної підтримки.

Однією з ключових передумов виступили глибокі політичні та економічні перетворення. Після здобуття незалежності Україна здійснювала трансформацію господарської системи від централізовано-планової моделі до ринкових засад функціонування, що супроводжувалося значними дисбалансами, посиленням інфляційних процесів, кризовими явищами у сфері державних фінансів, а також стійкою тенденцією до зростання обсягу публічного боргу, що актуалізувало потребу в отриманні міжнародної фінансової підтримки.

Вагомим чинником стала необхідність досягнення економічної стабілізації, що передбачала залучення зовнішніх фінансових ресурсів для реалізації системних реформ, забезпечення стабільності валютного ринку, нарощування інвестиційних потоків та формування сучасної фінансової інфраструктури. Без використання інструментів міжнародної фінансової допомоги реалізація зазначених завдань була суттєво ускладненою.

Окреме значення мала модернізація національної економіки та впровадження структурних перетворень. Фінансова підтримка з боку міжнародних інституцій спрямовувалася на здійснення комплексних реформ, серед яких провідне місце займали приватизаційні процеси, лібералізація зовнішньої торгівлі, трансформація банківського сектору, поглиблення децентралізації, реалізація антикорупційних заходів, а також демонополізація енергетичної галузі.

Процеси глобалізації та зростання взаємозалежності національних економік також зумовили необхідність активізації міжнародного економічного співробітництва. Адаптація до вимог світових ринків і включення у глобальну економічну систему вимагали використання механізмів підтримки та координації, які пропонують міжнародні фінансові організації.

Додатковим фактором виступала складна геополітична обстановка, в умовах якої Україна перебувала протягом усього періоду державної незалежності. Постійні

виклики у сфері безпеки та зовнішньополітичної стабільності зумовлювали потребу у взаємодії з міжнародними інституціями з метою посилення фінансової стійкості та захисту національних інтересів.

Важливим наслідком співпраці з міжнародними фінансовими організаціями стало підвищення рівня довіри з боку іноземних інвесторів. Участь у програмах таких інституцій сприяла поліпшенню кредитного іміджу держави, що, у свою чергу, розширювало можливості залучення фінансових ресурсів на зовнішніх ринках на більш прийнятних умовах.

Першу категорію формують програми, орієнтовані на досягнення макроекономічної збалансованості та здійснення глибоких структурних змін у визначених галузях і секторах господарства. Зазначені ініціативи мають системний характер, оскільки спрямовані на вдосконалення інституційних засад економічної політики, підвищення ефективності функціонування фінансової системи та створення передумов для довгострокової стабільності розвитку.

Другу категорію становлять інвестиційні програми, реалізація яких пов'язана із залученням фінансових ресурсів для модернізації матеріально-технічної бази, розвитку виробничої та соціальної інфраструктури, впровадження сучасних технологічних рішень і підвищення конкурентоспроможності економіки. Такі проєкти сприяють активізації економічної діяльності та формуванню інвестиційно привабливого середовища.

До третьої категорії належать ініціативи у сфері міжнародної технічної допомоги, що передбачають надання експертної підтримки, консалтингових послуг, освітніх програм і трансферу управлінського досвіду. Реалізація зазначених проєктів спрямована на посилення інституційної спроможності державних органів, удосконалення механізмів публічного управління та адаптацію національних практик до міжнародних стандартів. Наведена в таблиці 1.1. інформація свідчить про розгалужену систему регіональних міжнародних фінансових організацій, діяльність яких охоплює всі ключові макрорегіони світу та спрямована на забезпечення

фінансової стабільності, економічного розвитку й інвестиційної підтримки держав-учасниць.

Таблиця 1.1.

Найвпливовіші регіональні міжнародні фінансові організації

Регіон діяльності	Найменування міжнародних фінансових організацій
Америка	Регіональні фінансові інституції Америки охоплюють банки та інвестиційні корпорації, що забезпечують економічний розвиток, інтеграцію й фінансову стабільність країн Латинської Америки та Карибського басейну.
Африка	Регіональні фінансові установи Африки представлені багатосторонніми банками розвитку, діяльність яких спрямована на фінансування економічного зростання та регіональної інтеграції африканських держав.
Азія, Австралія та Океанія	Фінансові інституції Азії та арабського світу охоплюють регіональні банки, інвестиційні й гарантійні структури, а також валютні фонди, діяльність яких зосереджена на розвитку економік, підтримці інвестицій і забезпеченні фінансової стабільності держав регіону.

Джерело: [9].

Поглиблений аналіз реалізованих програм і проєктів засвідчує належність зазначених ініціатив до різних секторів господарської діяльності, водночас домінуючий акцент спрямовано на розвиток інфраструктурної, соціальної та економічної складових. Пріоритетними напрямками виступають заходи, орієнтовані на забезпечення макроекономічної стійкості, зокрема підтримання стабільності валютного курсу, стримування інфляційних процесів і збереження загальної економічної збалансованості, а також фінансування потреб, пов'язаних із покриттям дефіциту державного бюджету [13, с. 856].

Вагоме місце у структурі підтримки посідають трансформаційні зміни у системі публічної влади, що передбачають підвищення результативності функціонування урядових інституцій і державного управління загалом, посилення антикорупційних механізмів та утвердження стандартів прозорості. Паралельно

реалізуються напрями, пов'язані з оновленням економічної моделі, включно з приватизаційними процесами, дерегуляційними заходами, реформуванням енергетичного та фінансового секторів, а також аграрної сфери.

Фінансова підтримка міжнародних організацій має комплексний характер і спрямовується насамперед на модернізацію транспортної, енергетичної та комунальної інфраструктури, стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва, удосконалення регуляторного середовища та впровадження соціально значущих реформ. Важливе місце в структурі допомоги посідають екологічні ініціативи, програми підвищення фінансової грамотності населення та бізнесу, а також заходи, орієнтовані на посилення енергетичної незалежності й забезпечення національної безпеки держави [14, с. 19].

Протягом усього періоду незалежності Україна активно залучає фінансові ресурси від міжнародних фінансових інституцій, що відіграють ключову роль у підтриманні макроекономічної стабільності та реалізації структурних перетворень. Провідним донором у цій системі залишається Міжнародний валютний фонд, діяльність якого зосереджена на стабілізації фінансової системи, покритті бюджетних дисбалансів і підтримці платіжного балансу. Водночас значний обсяг фінансування надається Групою Світового банку, Європейським банком реконструкції та розвитку й Європейським інвестиційним банком, ресурси яких переважно спрямовуються на розвиток інфраструктури, зміцнення енергетичної безпеки, покращення інвестиційного клімату та підтримку підприємницької активності.

Узагальнена структура залучених коштів свідчить про послідовну інтеграцію України до системи міжнародних фінансових організацій, що створює інституційні передумови для залучення зовнішніх фінансових ресурсів, прискорення структурних реформ і забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави. Крім того, участь у діяльності зазначених інституцій розширює можливості України щодо використання сучасних фінансових інструментів, підвищення якості державного управління та впровадження міжнародних стандартів регулювання. Членство

у провідних міжнародних фінансових організаціях сприяє зміцненню інвестиційної привабливості держави та формуванню позитивного іміджу України.

Таблиця 1.2.

Міжнародні фінансові організації, членом яких є Україна

Міжнародна фінансова організація	Дата приєднання
Міжнародний валютний фонд (МВФ)	1992 рік
Група Світового банку (СБ), у тому числі: • Міжнародний банк реконструкції та розвитку; • Міжнародна асоціація розвитку; • Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів; • Багатостороннє агентство гарантування інвестицій; • Міжнародна фінансова корпорація	1992 рік
Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)	1992 рік
Чорноморський банк торгівлі та розвитку (ЧБТР)	1997 рік
Азійський банк розвитку (АБР)	2007 рік
Європейський інвестиційний банк (ЄІБ)	2007 рік
Міжнародна організація фінансових ринків (IOSCO)	1998 рік

Джерело: [8].

На початкових етапах інтеграції України у систему міжнародних фінансових організацій обсяги фінансової підтримки були обмеженими й переважно спрямовувалися на поступове реформування національної економіки. Проте початок повномасштабної збройної агресії РФ створив критичну потребу у значних фінансових ресурсах, що призвело до суттєвого зростання обсягів допомоги та активізації співпраці. Так, Міжнародний валютний фонд із 2022 року надав понад 12,4 млрд дол. США, головна частина яких залучена у межах програми розширеного фінансування (EFF). Очікуване фінансування у 2025 році покликане не лише забезпечити макрофінансову стабільність, а й підтримати реалізацію ключових структурних реформ [9].

У 2024 році Світовий банк уклав угоди на суму 31,8 млрд дол. США, переважно у формі грантів, що дозволяє спрямовувати кошти на соціальні, інфраструктурні та економічні потреби без збільшення державного боргу [9]. Значну роль у підтримці критичної інфраструктури та енергетичного сектору відіграє Європейський банк реконструкції та розвитку, який інвестував понад 6,2 млрд євро, забезпечуючи стабільність енергопостачання та функціонування ключових об'єктів. Після 2022 року Європейський інвестиційний банк надав близько 2 млрд євро, зосередивши ресурси на відновленні соціальної та муніципальної інфраструктури, насамперед у регіонах, що зазнали найбільшого руйнування [10, 11].

Узагальнено, міжнародна фінансова допомога виступає стратегічним інструментом підтримки економічної стабільності, забезпечення соціальної підтримки населення та створення передумов для післявоєнного відновлення. Вона дозволяє державі не лише покривати критично важливі бюджетні потреби, а й стимулювати структурні перетворення, модернізацію інфраструктури та розвиток економічного потенціалу, закладаючи основу для довгострокового соціально-економічного розвитку України.

Таблиця 1.3.

Фінансові ресурси, отримані Україною від МФО за роки незалежності

Інституція	Обсяги допомоги
Міжнародний валютний фонд	53,9 млрд дол. США
Група Світового банку	27,37 млрд дол. США та 2,24 млрд євро
Європейський банк реконструкції та розвитку	22,11 млрд євро
Європейський інвестиційний банк	більше 7 млрд євро, з додатковими зобов'язаннями на суму понад 1 млрд євро
Банк розвитку Ради Європи	200 млн євро

Джерело: [12]

У контексті військової агресії стратегічне значення співпраці з міжнародними фінансовими організаціями залишається критично важливим. Одночасно Україна повинна активно вивчати й впроваджувати нові форми взаємодії, зокрема через грантові ініціативи, інвестиційні проєкти та партнерські програми, які дозволяють зменшити боргове навантаження та підтримують довгостроковий сталий розвиток.

1.3. Особливості участі міжнародних організацій у фінансуванні реформування економіки України

У 1992 році у сфері міжнародних валютно-фінансових взаємовідносин відбулися докорінні трансформації, пов'язані з приєднанням держав, що постали після розпаду СРСР, зокрема України, до системи міжнародних фінансових інституцій. Станом на завершення 1992 року частка України у капіталі Фонду становила 0,7%, що обумовило розмір вступного зобов'язання у сумі 911 млн доларів США. Умови членства передбачали сплату лише 22,7% зазначеної суми у вільно конвертованій валюті, тоді як решта вносилася у національній грошовій одиниці. Через суттєвий дефіцит вільно конвертованих валютних ресурсів держава була змушена скористатися спеціальним механізмом запозичення при МВФ, орієнтованим на підтримку країн-членів, що перебувають у складному фінансовому становищі.

Розмір квоти держави у МВФ має принципове значення, оскільки визначає обсяг підписки на капітал Фонду, потенційний ліміт кредитної підтримки, а також ступінь участі у процесі ухвалення рішень через механізм голосування. Інституційна модель МВФ ґрунтується на принципі «зваженого» розподілу голосів, за якого реальний вплив держави-члена корелює з її часткою у капіталі організації. Кожна країна отримує 250 базових голосів незалежно від внеску, а також додатково по одному голосу за кожні 100 тис. спеціальних прав запозичення, що відповідають

сумі внеску [14, с. 321]. У результаті обсяг квоти безпосередньо визначає можливість держав впливати на формування кредитної політики МВФ.

Фінансові ресурси МВФ спрямовуються на підтримку держав-членів, які мають труднощі у платіжному балансі та прагнуть мінімізувати негативні наслідки програм макроекономічної стабілізації. Надання фінансування здійснюється з власних ресурсів Фонду або через пільгові інструменти, управління якими відокремлене від основного кредитування. Держави отримують іноземну валюту або спеціальні права запозичення (СПЗ) в обмін на еквівалентну суму в національній валюті з обов'язком погашення в строк та сплатою винагороди Фонду. Пільгові програми передбачають кредити зі зниженими процентними ставками. Кредити МВФ супроводжуються економічними та політичними вимогами через програми структурної перебудови, які охоплюють бюджетно-податкову і грошово-кредитну політику, регулювання цін, зовнішньоторговельні відносини, міжнародні кредитні й валютні операції. Практично це передбачає скорочення видатків, підвищення податків і відсоткових ставок, коригування валютного курсу, трансформації в енергетиці, банківській системі, оздоровлення публічних фінансів, реструктуризацію державних підприємств і протидію корупції.

Залучені кошти використовуються для стабілізації національної валюти, покриття дефіциту платіжного балансу та пом'якшення соціально-економічних наслідків реформ, а без структурних перетворень вони ризикують створювати борговий тягар. Взаємодія з МВФ відкрила Україні доступ до кредитних ресурсів групи Світового банку; членство у МВФ дало квоту у МБРР обсягом 10 678 акцій на 1,3 млрд доларів, валютний внесок сплачено Нідерландами. На початку МБРР фінансував конкретні об'єкти інфраструктури з жорстким відбором проєктів, з 1980-х фінансування стало менш прив'язаним до об'єктів і ширше для державних підприємств з урядовими гарантіями, особливо у капіталомістких або малорентабельних секторах – енергетиці, транспорті, сільському господарстві. Кредитна діяльність МБРР має демонстраційний ефект, стимулюючи приватних інвесторів, і поділяється на системні та інвестиційні проєкти: системні фінансують державний

бюджет, інвестиційні – конкретні ініціативи через тендери та міжнародні конкурси, організовані робочою групою з української сторони. Важливу роль у розвитку ринкових відносин відіграють регіональні фінансові організації, зокрема ЄБРР, заснований 1991 року для переходу до ринкової економіки та розвитку приватного підприємництва у Центральній і Східній Європі та пострадянських державах.

ЄБРР концентрується на підтримці приватного сектора (не менше 60 % ресурсів) і пріоритетно фінансує стабілізацію банків, реструктуризацію великих компаній, мікрокредитування малого бізнесу, мобілізацію внутрішніх і зовнішніх ресурсів, залучення прямих інвестицій і співфінансування з міжнародними інституціями. Окремо банк адмініструє Рахунок ядерної безпеки та Чорнобильський фонд «Укриття». Важливим етапом стало набуття чинності Угоди про асоціацію з ЄС 1 вересня 2017 року, у межах співпраці з 2014 до 2017 року реалізовано три програми макрофінансової допомоги на суму 2,81 млрд євро, що дозволило зменшити зовнішнє боргове навантаження, покращити платіжний баланс, фінансувати бюджетні потреби та сприяло посиленню євроінтеграційного курсу України.

Участь міжнародних організацій у фінансуванні реформування економіки України на сучасному етапі є не просто джерелом покриття дефіциту державного бюджету, а фундаментальним інструментом інституційної трансформації держави. Специфіка цієї участі обумовлена переплетенням економічних, політичних та безпекових чинників. Головною особливістю є перехід від моделі простої кредитної підтримки до моделі «фінансування в обмін на реформи», де кожен наданий транш коштів жорстко прив'язаний до виконання конкретних структурних маяків. Це створює зовнішній стимул для проведення перетворень, які часто є політично болючими, але необхідними для довгострокового зростання.

Ключову роль у цій системі відіграє Міжнародний валютний фонд (МВФ). Особливість його участі полягає у виконанні ролі «кредитора останньої надії» та головного аудитора українських реформ. Програми МВФ, зокрема Механізм розширеного фінансування (EFF), базуються на принципі кондиційності (обумовленості). Це означає, що кошти виділяються лише після підтвердження прогресу в

таких сферах, як антикорупційна політика, незалежність Національного банку, фіскальна дисципліна та реформування енергетичного сектору. Важливо розуміти, що фінансування від МВФ має так званий «сигнальний ефект»: наявність діючої програми з Фондом є сертифікатом якості для інших міжнародних фінансових інституцій, приватних інвесторів та урядів країн-партнерів. Без схвалення МВФ доступ України до інших джерел пільгового капіталу був би фактично заблокований.

Світовий банк (СБ) демонструє іншу особливість фінансування — спрямованість на мікроекономічний рівень та соціальну стійкість. На відміну від МВФ, який фокусується на макроекономічній стабільності, Світовий банк фінансує конкретні галузеві реформи: охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та сільське господарство. Унікальною рисою останніх років стало використання механізмів швидкого реагування, таких як проект PEACE в Україні, який дозволяє акумулювати грантові та кредитні кошти від різних країн-донорів для виплати заробітних плат бюджетникам та пенсій. Це дозволяє українській економіці уникати колапсу споживчого попиту та зберігати людський капітал. Світовий банк також виступає експертним центром, проводячи глибоку діагностику економіки та визначаючи пріоритети для відновлення інфраструктури за принципом «Build Back Better» (відбудувати краще, ніж було).

Специфіка участі Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) та Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) полягає в їхній безпосередній роботі з реальним сектором економіки та муніципалітетами. ЄБРР є найбільшим інституційним інвестором в Україні, і його особливістю є підтримка не лише державного, а й приватного бізнесу. Фінансування від ЄБРР часто супроводжується вимогами щодо впровадження принципів корпоративного управління на державних підприємствах, що є ключовою реформою для зменшення корупційних ризиків та підвищення ефективності держсектору. Своєю чергою, ЄІБ зосереджується на довгострокових інвестиціях у критичну інфраструктуру — транспорт, енергоефективність та відновлення водопостачання, що є критично важливим для стимулювання регіонального розвитку.

Новим та найбільш масштабним етапом участі міжнародних організацій стала програма Європейського Союзу Ukraine Facility обсягом 50 мільярдів євро. Її головна особливість — поєднання фінансової допомоги з процесом набуття Україною членства в ЄС. Це стратегічне планування на чотири роки, яке базується на «Плані України» — чіткому переліку реформ у 15 ключових сферах. Тут фінансування стає інструментом синхронізації українського законодавства з європейським (*acquis communautaire*). Особливістю цього механізму є також створення спеціального інвестиційного інструменту для покриття ризиків приватних інвесторів, що має на меті розблокувати приплив іноземного капіталу в українську економіку ще до моменту повного зникнення безпекових ризиків.

Окремо слід виділити роль багатосторонньої Координаційної платформи донорів, яка була створена для подолання фрагментарності допомоги. Особливістю фінансування через цю платформу є координація зусиль країн G7 та міжнародних фінансових організацій для уникнення дублювання проектів та забезпечення цільового використання коштів. Це забезпечує прозорість та підзвітність, що є критичною вимогою західних суспільств до своїх урядів, які надають допомогу Україні.

Проте участь міжнародних організацій має і певні суперечливі аспекти. По-перше, значна частина фінансування надається у формі кредитів, хоча й на надзвичайно пільгових умовах (низькі відсотки, канікули з виплат на 10 і більше років). Це створює значне навантаження на державний борг у майбутньому, що потребуватиме від України високих темпів економічного зростання для його обслуговування. По-друге, існує проблема «адміністративної ємності» — здатності українських державних органів ефективно та вчасно використовувати надані кошти через складні процедури закупівель та звітності, що вимагаються міжнародними партнерами.

Можна констатувати, що міжнародні організації сьогодні є архітекторами реформаторського порядку денного в Україні. Їхня участь характеризується переходом від точкової підтримки до системного фінансування трансформації всієї економічної моделі. Головною перевагою такої співпраці є не лише самі грошові

ресурси, а й примус до розбудови сильних інституцій, забезпечення верховенства права та перехід до прозорих ринкових відносин. Успіх реформування економіки України напряду залежить від спроможності держави якісно виконувати умови програм фінансування, перетворюючи зовнішню допомогу на внутрішній ресурс для самодостатнього розвитку.

Продовжуючи аналіз інституційного впливу міжнародних фінансових організацій, варто зупинитися на специфіці реформування фінансового сектору, яке стало можливим завдяки технічній та фінансовій допомозі МВФ та Світового банку. Однією з найважливіших особливостей є впровадження ризик-орієнтованого нагляду у банківській сфері. Після системної кризи 2014–2016 років міжнародні партнери наполягали на проведенні стрес-тестування банків та очищенні ринку від неплатоспроможних установ. Це фінансувалося через механізми підтримки фінансової стабільності, що дозволило Україні створити одну з найбільш стійких банківських систем у Східній Європі, яка витримала шок повномасштабного вторгнення. Специфіка тут полягає у переході на стандарти Базель III, що було б неможливим без постійного моніторингу з боку МВФ.

Особливе місце у системі фінансування посідає реформа корпоративного управління державними підприємствами. Міжнародні організації, зокрема ЄБРР, висунули жорстку умову: фінансування стратегічних гігантів, таких як «Нафтогаз», «Укренерго» або «Укрзалізниця», можливе лише за умови створення незалежних наглядових рад. Це докорінно змінює філософію управління державним майном, дистанціюючи його від політичного впливу та корупційних потоків. Фінансова підтримка в цьому контексті виступає як гарант того, що державні активи працюватимуть на прибуток бюджету, а не на інтереси окремих фінансово-промислових груп. Це створює умови для майбутньої прозорої приватизації, яка є одним із ключових очікувань міжнародних донорів.

Головною рисою участі МФО є акцент на цифровізації як інструменті боротьби з корупцією. Проекти, що фінансуються Світовим банком та Європейським Союзом, спрямовані на розвиток електронного урядування (зокрема екосистеми

«Дія» та системи Prozorro). Специфіка полягає в тому, що міжнародні організації фінансують створення ІТ-інфраструктури, яка робить державні видатки прозорими для всього світу. Це автоматично знімає частину претензій донорів щодо нецільового використання коштів, оскільки кожен цифровий слід у системі державних закупівель може бути перевірений міжнародними аудиторами.

Енергетична незалежність та «Зелений перехід» (Green Deal) також є пріоритетними напрямками, де роль міжнародних організацій є критичною. ЄІБ та ЄБРР зосереджують увагу на фінансуванні декарбонізації економіки. Особливість цього процесу в Україні полягає в тому, що фінансування надається не просто на ремонт старих потужностей, а на будівництво нових, енергоефективних об'єктів. Це передбачає реформування ринку електроенергії, лібералізацію цін для промислових споживачів та інтеграцію української енергомережі до європейської системи ENTSO-E. Без фінансової підтримки та технічної експертизи міжнародних організацій така масштабна технологічна трансформація була б неможливою через надвисоку вартість капіталу на внутрішньому ринку.

Окремої уваги заслуговує питання регіонального розвитку та децентралізації. Світовий банк та організації структури ООН активно фінансують проекти на рівні територіальних громад. Специфіка полягає у прямому наданні грантів та пільгових позик муніципалітетам для відновлення соціальної інфраструктури — шкіл, дитячих садочків та систем водопостачання. Це стимулює реформу децентралізації, оскільки громади вчаться самостійно управляти великими інвестиційними проектами за міжнародними стандартами звітності. Таким чином, фінансування реформ відбувається не лише «зверху» через уряд, а й «знизу» через посилення спроможності місцевого самоврядування.

Необхідно також згадати про соціальний аспект реформ. Міжнародна організація праці (МОП) та структури ЄС надають підтримку реформуванню трудового законодавства та системи пенсійного забезпечення. Фінансування тут часто набуває форми технічної допомоги — оплати роботи кращих світових експертів, які допомагають адаптувати українські закони до європейських директив. Це

забезпечує соціальну спрямованість економічних реформ, мінімізуючи негативні наслідки «шокової терапії» для найменш захищених верств населення.

Нарешті, особливістю останніх років стало залучення механізмів страхування воєнних ризиків за підтримки міжнародних агенцій, таких як MIGA (Multilateral Investment Guarantee Agency). Це є частиною глобальної стратегії фінансування реформ, оскільки без страхування приватний капітал не піде в країну, що воює. Міжнародні організації беруть на себе частину фінансової відповідальності, що дозволяє залучати приватні інвестиції в аграрний сектор та логістику, стимулюючи експортний потенціал країни.

Таким чином, сукупний вплив міжнародних організацій охоплює всі сфери життєдіяльності держави: від макроекономічного регулювання до розвитку конкретних громад. Головним викликом залишається координація цих потоків та забезпечення їхньої синергії. Україна перебуває на етапі, коли міжнародне фінансування має трансформуватися з «підтримуючої терапії» у «двигун розвитку», що вимагає від національної економіки високої адаптивності та беззаперечного дотримання взятих на себе зобов'язань.

Висновок до розділу 1

Узагальнення результатів дослідження свідчить, що міжнародні валютно-фінансові організації відіграють визначальну роль у забезпеченні глобальної економічної стабільності, координації валютно-фінансових відносин та інтеграції національних економік у світову фінансову систему. Їх діяльність охоплює перерозподіл фінансових ресурсів, кредитну, консультативну й технічну підтримку держав, а також контроль за дотриманням міжнародних фінансових стандартів. Міжнародні валютні відносини є складною системою економічних взаємозв'язків, що безпосередньо впливає на стабільність фінансових ринків і розвиток міжнародної торгівлі, а суб'єктний склад цих відносин забезпечує ефективне

функціонування світового фінансового механізму. Особливого значення діяльність міжнародних фінансових організацій набуває для України, оскільки співпраця з ними забезпечує доступ до фінансових ресурсів, необхідних для стабілізації економіки, проведення реформ, відновлення інфраструктури та підтримки соціальної сфери в умовах війни.

РОЗДІЛ II

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ ТА ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

2.1. Співробітництво України з Міжнародним валютним фондом у процесі реформування національного законодавства

Співробітництво України з Міжнародним валютним фондом (МВФ) є центральним чинником трансформації вітчизняного правового поля протягом останніх десятиліть. Специфіка цієї взаємодії полягає в тому, що МВФ виступає не лише як фінансовий донор, а як ключовий суб'єкт зовнішнього впливу на законотворчий процес. Кожна програма фінансування — від Stand-by до чинного Механізму розширеного фінансування (EFF) — супроводжується «Меморандумом про економічну та фінансову політику», який фактично є дорожньою картою законодавчих змін. Головною особливістю цього процесу є запровадження інституту «структурних маяків» — конкретних законодавчих актів, прийняття яких є обов'язковою умовою для отримання наступних траншів. Таким чином, національне законодавство реформується в умовах жорсткого дедлайну та постійного моніторингу з боку міжнародних експертів.

Одним із найбільш фундаментальних напрямів співпраці є реформування банківського та фінансового законодавства. Під впливом МВФ було прийнято низку змін до Закону України «Про Національний банк України», які закріпили його інституційну та операційну незалежність. Це дозволило НБУ перейти до режиму інфляційного таргетування та запровадити сучасні методи банківського нагляду. Знаковим етапом стало прийняття так званого «антиколомойського» закону (щодо удосконалення механізмів регулювання банківської діяльності), який унеможливив

повернення збанкрутілих або націоналізованих банків їхнім колишнім власникам. Це законодавче рішення було критичною вимогою МВФ для забезпечення фінансової стабільності та захисту коштів платників податків. Крім того, за вимогами Фонду було суттєво посилено законодавство у сфері фінансового моніторингу та боротьби з відмиванням доходів (AML/CFT), що призвело до адаптації українських норм до стандартів FATF.

Не менш важливим є вплив МВФ на антикорупційне законодавство. Створення цілісної архітектури антикорупційних органів — НАБУ, САП, НАЗК та Вищого антикорупційного суду (ВАКС) — відбулося саме в межах виконання умов МВФ. Реформування законодавства у цій сфері включало не лише створення нових інституцій, а й запровадження електронного декларування доходів посадовців, відновлення кримінальної відповідальності за незаконне збагачення та забезпечення прозорості державних закупівель. Специфіка законодавчої роботи тут полягала у подоланні внутрішнього політичного опору, де вимоги МВФ ставали вирішальним аргументом на користь реформ. Останніми роками фокус змістився на посилення автономії САП та вдосконалення процедур добору суддів, що є частиною ширшої судової реформи.

У бюджетній та податковій сферах співпраця з МВФ спрямована на забезпечення фіскальної стійкості. Законодавчі зміни зазвичай стосуються обмеження дефіциту бюджету, скасування необґрунтованих податкових пільг та впровадження середньострокового бюджетного планування. Під тиском Фонду Україна прийняла закони про реформування податкової та митної служб, спрямовані на їх перетворення з каральних органів у сервісні інституції. Важливим аспектом є також робота над Національною стратегією доходів, яка передбачає комплексне оновлення Податкового кодексу для гармонізації з нормами ЄС. Особливістю є те, що МВФ наполягає на стабільності податкового законодавства, виступаючи проти частих та хаотичних змін, які шкодять інвестиційному клімату.

Сектор енергетики також зазнав значних трансформацій завдяки співпраці з МВФ. Законодавче впровадження ринкових механізмів у сферах газопостачання та

електроенергетики було спрямоване на ліквідацію прихованих субсидій та дефіциту НАК «Нафтогаз України». Прийняття законів про ринок природного газу та ринок електричної енергії дозволило розпочати процес анбундлінгу (відокремлення транспортування від видобутку та постачання), що відповідає нормам Третього енергопакету ЄС. МВФ продовжує наголошувати на необхідності встановлення ринкових цін на енергоносії для всіх категорій споживачів, що супроводжується законодавчим закріпленням механізмів адресних соціальних субсидій для вразливих груп населення.

У соціальній сфері співпраця призвела до проведення пенсійної реформи. Законодавчі зміни щодо підвищення страхового стажу та реформування системи солідарних виплат були спрямовані на зменшення дефіциту Пенсійного фонду. Хоча такі кроки є непопулярними, вони дозволяють забезпечити стабільність виплат у довгостроковій перспективі. Також за підтримки експертів Фонду здійснюється реформа корпоративного управління державною власністю. Нова редакція закону про корпоративне управління наближає українські ДП до стандартів ОЕСР, запроваджуючи чіткий розподіл функцій між державою-власником, наглядовими радами та менеджментом.

Під час воєнного стану співробітництво з МВФ набуло нових особливостей. Законодавча діяльність зосередилася на забезпеченні безперервного функціонування фінансової системи та мобілізації внутрішніх доходів. Зокрема, було прийнято закони про скасування спрощеної системи оподаткування «2%», відновлення податкових перевірок та посилення відповідальності за порушення правил валютного регулювання. Це підкреслює роль МВФ як стабілізуючого фактора, що вимагає від України підтримки «інституційної пам'яті» та дотримання ринкових правил навіть у надзвичайних умовах.

Вплив МВФ на українське законодавство має комплексний характер. З одного боку, це забезпечує швидкий темп реформ та доступ до дешевого капіталу. З іншого — створює ситуацію «зовнішнього управління» законотворчим порядком денним, що іноді викликає дискусії щодо суверенітету та врахування специфічних

національних інтересів. Проте, аналіз показує, що більшість законодавчих актів, прийнятих за вимогами МВФ, стали фундаментом для інтеграції України до європейського економічного простору. Співпраця з Фондом змушує український парламент працювати над якістю законопроектів, оскільки їхній текст проходить ретельну експертизу міжнародних юристів та економістів. У підсумку, реформування законодавства за сприяння МВФ є процесом модернізації правил гри в економіці, спрямованим на створення прозорого, конкурентного та прогнозованого середовища.

Формування якісного законодавства є ключовим завданням держав із демократичними інститутами, оскільки ефективність правового регулювання закладається вже на етапі правової політики та підготовки законопроектів і проявляється у здатності забезпечувати стабільний правопорядок та баланс інтересів учасників правовідносин [16, с. 26]. Важливою умовою підвищення ефективності національного законодавства є його адаптація до міжнародних стандартів, закріплених у документах міжнародних організацій, що відображають загально визнані принципи демократичного правопорядку та верховенства права. Провідну роль у формуванні глобального фінансового правопорядку відіграє Міжнародний валютний фонд, який з моменту створення у 1945 році став центральною наднаціональною інституцією регулювання валютно-кредитних відносин, а членство України в МВФ з 1992 року започаткувало системну співпрацю у сфері фінансових і правових реформ [17, с. 118].

Діяльність Фонду охоплює не лише кредитування, а й технічну та експертну допомогу, зокрема у сфері розробки фінансового законодавства, що здійснюється за участю Юридичного департаменту МВФ [1, с. 9; Финник, 2013, с. 3]. Норми Договору про МВФ від 22 липня 1944 року встановлюють обов'язкові для держав-членів вимоги щодо валютної політики та розвитку національного законодавства, зокрема зобов'язання, передбачені статтею VIII, а також обов'язок імплементації цих норм у внутрішнє право відповідно до статті IX [19, с. 41; 19, с. 23]. Крім того, МВФ спільно зі Світовим банком розробив систему міжнародних стандартів і

кодексів у ключових напрямках фінансової політики, дотримання яких оцінюється та коригується з урахуванням глобальних криз і сучасних викликів (IMF Fiscal Policies).

МВФ сформував систему міжнародних стандартів, що об'єднує вимоги у сферах прозорості, фінансового сектору та інституційно-ринкової інфраструктури, охоплюючи поширення макроекономічних даних, відкритість бюджетно-фіскальної політики й діяльності центральних банків, банківський, страховий та інвестиційний нагляд, регулювання неплатоспроможності, корпоративне управління, облік, аудит і протидію відмиванню коштів. Для контролю дотримання цих стандартів Фонд здійснює регулярні оцінювання, зокрема фіскальної прозорості, які не створюють прямих юридичних обов'язків, однак стимулюють держави до імплементації рекомендацій через технічну допомогу та умови фінансових програм [20].

Фінансова співпраця з МВФ базується на договірних зобов'язаннях, що передбачають виконання структурних реформ і макроекономічних цілей, а їх невиконання може призвести до призупинення фінансування [21, с. 9]. Україна протягом співпраці з Фондом користувалася різними кредитними інструментами, зокрема STF, Stand-by та EFF, а також отримувала консультативну підтримку [17, с. 119]. Нині реалізується чотирирічна програма EFF на 2023–2027 роки, спрямована на відновлення фіскальної та боргової стійкості й забезпечення економічної життєздатності, виконання якої фіксується у меморандумах і Листах про наміри через систему структурних маяків [22]. Програма передбачає суттєвий вплив на законодавчі та управлінські рішення, що підтверджується отриманням Україною значної частини запланованого фінансування та реалізацією ключових реформ у бюджетній, фінансовій і інституційній сферах (дод. Б.2.).

Крім цього, Україна зобов'язана реформувати Рахункову палату, призначити незалежних експертів для аудиту НАБУ, оприлюднити зовнішній аудит і внести зміни до КПК для посилення антикорупційних заходів. МВФ наголошує на збільшенні доходів бюджету через оновлення законодавства і реформування керівних органів БЕБ і Держмитслужби; відповідні кроки вже реалізовані Кабміном і

Президентом, зокрема через формування конкурсних комісій із участю міжнародних експертів. Така практика відповідає міжнародним стандартам прозорості, хоча окремі політики розцінюють її як потенційне втручання у суверенні функції держави, що підтверджує конституційне подання № 3/428. Імплементация стандартів МВФ забезпечує прозорість призначення топ-посадовців і законна як частина євроінтеграційного курсу. Деякі пропозиції МВФ, як-от розширення повноважень Рахункової палати та податкова звітність цифрових операторів, потребують тривалих процедур і можуть викликати суспільну критику, проте спрямовані на макроекономічну стабільність.

2.2. Еволюція та сучасний стан відносин між Україною та Міжнародним валютним фондом

Відносини між Україною та Міжнародним валютним фондом (МВФ) пройшли тривалу еволюцію, трансформувались із короткострокової технічної підтримки в часи становлення державної незалежності до глибокого стратегічного партнерства, що сьогодні є запорукою фінансового виживання країни. Історію цієї взаємодії можна розділити на кілька ключових етапів, кожен з яких відображав зрілість українських інституцій та складність економічних викликів. Україна офіційно стала членом МВФ 3 вересня 1992 року, і цей момент став відправною точкою для інтеграції країни у глобальну фінансову систему. Перший етап (1994–2003 роки) характеризувався спробами подолати гіперінфляцію та стабілізувати національну валюту. Перші програми Systemic Transformation Facility та Stand-by були спрямовані на підтримку запровадження гривні та проведення базових ринкових реформ. Саме за підтримки МВФ Україні вдалося вийти з глибокої кризи 90-х років, хоча виконання умов фонду часто було фрагментарним, а співпраця періодично призупинялася через відсутність політичної волі до радикальних змін.

Другий етап (2004–2013 роки) позначився чергуванням періодів економічного зростання та глибоких криз. Після відносної стабільності початку 2000-х, коли Україна навіть тимчасово відмовилася від запозичень, світова фінансова криза 2008 року змусила уряд знову звернутися до МВФ за рекордною на той час допомогою. Програма Stand-by 2008 року була критично важливою для порятунку банківської системи, проте її реалізація була ускладнена політичним протистоянням всередині країни. Період 2010–2013 років став часом «заморозки» відносин: тодішня влада ігнорувала вимоги фонду щодо реформування енергетичного сектору та ринкового ціноутворення на газ, що призвело до накопичення макроекономічних дисбалансів, які вибухнули після Революції Гідності.

Третій етап (2014–2021 роки) став періодом найбільш інтенсивних реформ. Агресія РФ у 2014 році та передбанкрутний стан економіки змусили Україну прийняти нову логіку співпраці. Програми Extended Fund Facility (EFF) цього періоду вже не обмежувалися лише фіскальними показниками, а включали глибокі структурні маяки: створення антикорупційної вертикалі (НАБУ, САП, ВАКС), очищення банківської системи від «схемних» банків, запуск ринку землі та реформування корпоративного управління. МВФ став головним драйвером інституційних змін, виконуючи роль зовнішнього якоря, який утримував країну від популізму. Незважаючи на складні переговори та затримки траншів, саме цей етап заклав фундамент макрофінансової стійкості, який дозволив Україні вистояти у 2022 році.

Сучасний стан відносин (з лютого 2022 року по теперішній час) характеризується переходом до безпрецедентної за масштабами та гнучкістю моделі співпраці. Одразу після початку повномасштабного вторгнення МВФ продемонстрував надзвичайну оперативність, надавши Україні екстрене фінансування через інструмент Rapid Financing Instrument (RFI). Проте головним проривом стало затвердження у березні 2023 року нової чотирирічної програми EFF на суму близько 15,6 мільярда доларів. Особливість цієї програми полягає в тому, що МВФ вперше у своїй історії надав довгостроковий кредит країні, яка перебуває у стані активного

великомасштабного збройного конфлікту. Це вимагало від Фонду зміни власних правил щодо кредитування в умовах виняткової невизначеності.

Сьогоднішня співпраця базується на двоетапній стратегії. Перший етап фокусується на підтримці фіскальної, зовнішньої та цінової стабільності в умовах війни. Це включає зміцнення податкової бази, управління ліквідністю та збереження міжнародних резервів. Другий етап передбачає перехід до глибших структурних реформ після завершення бойових дій, спрямованих на відновлення та інтеграцію до Європейського Союзу. Важливою рисою сучасних відносин є те, що МВФ став координатором «фінансового Рамштайну» — Багатосторонньої координаційної платформи донорів. Програма МВФ слугує базовим сценарієм, на який орієнтуються Світовий банк, країни G7 та ЄС при плануванні своєї допомоги.

На поточному етапі Україна демонструє високий рівень виконання зобов'язань (compliance), що підтверджується регулярними успішними переглядами програми. Ключовими напрямками реформ залишаються: посилення бюджетної дисципліни, реформа Бюро економічної безпеки, відновлення середньострокового бюджетного планування та боротьба з корупцією. Зокрема, у 2024–2025 роках акцент робиться на реалізації Національної стратегії доходів, яка має забезпечити здатність України самофінансуватися у майбутньому. МВФ також приділяє значну увагу управлінню державним боргом, сприяючи проведенню переговорів з міжнародними кредиторами щодо його реструктуризації.

Еволюція відносин привела до того, що МВФ перестав сприйматися виключно як «фінансова поліція». Сьогодні це стратегічний радник, чия експертиза допомагає Україні адаптувати економічну політику до екстремальних умов. Сучасний стан партнерства є найбільш зрілим за всі тридцять років: Україна не просто «просить гроші», а пропонує чіткі плани реформ, а Фонд, зі свого боку, проявляє гнучкість, враховуючи потреби оборонного бюджету. Подальша перспектива відносин залежатиме від здатності України зберігати темп інституційних змін та ефективно використовувати залучені ресурси для післявоєнного відновлення. Таким чином, МВФ залишається ключовим гарантом макроекономічної стабільності

України, забезпечуючи не лише фінансовий ресурс, а й довіру світової спільноти до майбутнього української економіки.

Продовжуючи аналіз сучасної стадії відносин між Україною та Міжнародним валютним фондом, необхідно звернути увагу на унікальну зміну парадигми кредитування, яка відбулася у 2023–2024 роках. Вперше в історії Фонду було змінено політику щодо кредитування країн, які перебувають у стані «виняткової невизначеності». Це рішення стало фундаментальним зсувом, оскільки раніше МВФ уникав надання довгострокових ресурсів країнам з активними бойовими діями на їхній території через неможливість точно спрогнозувати платоспроможність дебітора. Специфіка сучасного стану відносин полягає в тому, що МВФ розробив дворівневий сценарій прогнозування: базовий та песимістичний. Це дозволяє гнучко адаптувати обсяги фінансування та вимоги до реформ залежно від інтенсивності конфлікту та стану критичної інфраструктури. Така адаптивність свідчить про високий рівень довіри до українських фінансових інституцій, зокрема до Міністерства фінансів та Національного банку, які довели свою спроможність забезпечувати керованість економікою навіть у екстремальних умовах.

Головним аспектом еволюції відносин є перехід від кількісних критеріїв ефективності (як-от обсяг золотовалютних резервів чи дефіцит бюджету) до глибоких якісних структурних маяків. У 2024 році особливий акцент у співпраці змістився на сферу мобілізації внутрішніх ресурсів. МВФ чітко артикулює позицію, що зовнішня допомога не може бути вічною, тому Україна має розбудовувати власну податкову спроможність. Це втілилося у вимозі розробки та імплементації Національної стратегії доходів до 2030 року. Специфіка цієї стратегії полягає не просто у підвищенні податків, а у фундаментальній реформі податкової та митної служб, цифровізації адміністрування та відновленні довіри між бізнесом і державою. Фонд наполягає на тому, що без прозорої системи збору доходів неможливо забезпечити стійкість оборонного бюджету та майбутнє відновлення. Це демонструє, що МВФ сьогодні виконує роль не лише кредитора, а й стратегічного консультанта з питань державного будівництва.

Окремим вектором еволюції партнерства є питання боргової стійкості. Протягом 2024 року Україна за активного посередництва та технічної підтримки МВФ провела складні переговори з комерційними кредиторами (власниками євробондів) щодо реструктуризації зовнішнього боргу. Особливість цього процесу полягала в тому, що аналіз боргової стійкості (DSA), проведений експертами МВФ, став офіційним підґрунтям для переговорів. Кредитори орієнтувалися на цифри Фонду як на найбільш об'єктивні дані про реальні можливості української економіки. Успішна реструктуризація дозволила зекономити мільярди доларів на обслуговуванні боргу, спрямувавши ці кошти на потреби оборони та соціальні виплати. Це підкреслює, що сучасний стан відносин з МВФ є інтегрованим у загальну систему управління державними фінансами, де Фонд виступає гарантом фінансової дисципліни перед усім світом.

Сучасна архітектура відносин також включає безпрецедентний рівень прозорості та звітності. Кожен транш супроводжується публікацією детальних звітів (Staff Report), де експерти Фонду дають оцінку не лише економіці, а й прогресу в судовій реформі, боротьбі з корупцією та якості корпоративного управління. Наприклад, реформа Бюро економічної безпеки (БЕБ) та перезавантаження митниці стали частиною умов МВФ саме через їхній вплив на наповнення бюджету. Така «всеохопність» вимог часто стає об'єктом критики всередині України через нібито втручання у внутрішні справи, проте еволюція відносин показує, що без такого зовнішнього стимулу багато реформ роками залишалися б лише на папері. МВФ створює політичну рамку, яка допомагає реформаторським силам всередині уряду долати спротив консервативних еліт та олігархічних груп.

Не можна оминати і соціально-гуманітарний аспект еволюції відносин. Якщо у 90-х роках МВФ часто звинувачували у «соціальній сліпоті» та вимогах надмірного затягування пасків, то сучасні програми містять пункти про захист соціальних видатків. Специфіка програм останніх років полягає у забезпеченні «соціальних запобіжників»: Фонд вимагає, щоб бюджетна консолідація не відбувалася за рахунок найбідніших верств населення. Це втілюється у підтримці програм субсидій та

пенсійного забезпечення, що є критично важливим для збереження суспільної згоди в умовах війни. Таким чином, МВФ трансформувався в інституцію, яка враховує не лише сухі цифри балансів, а й стійкість суспільства до економічних шоків.

Перспективи подальшої еволюції відносин нерозривно пов'язані з процесом вступу України до Європейського Союзу. Сьогодні ми спостерігаємо повну синхронізацію вимог МВФ та умов Ukraine Facility від ЄС. Це означає, що Україна більше не отримує суперечливих сигналів від різних донорів. Еволюція призвела до створення єдиного фронту міжнародної підтримки, де МВФ забезпечує макроекономічний каркас, а ЄС — інституційну трансформацію під європейські стандарти. Сучасний стан відносин — це партнерство заради стійкості, де Україна виступає як відповідальний позичальник, що виконує взяті зобов'язання навіть під обстрілами, а МВФ — як гнучка інституція, що адаптує свої глобальні правила під унікальні потреби країни, яка бореться за своє існування. Ця співпраця закладає підвалини для післявоєнної моделі української економіки: відкритої, прозорої та інтегрованої в західний світ.

На завершення аналізу еволюції відносин варто підкреслити роль технічної допомоги. Окрім грошових коштів, Україна отримує від МВФ колосальний обсяг знань: від методик підрахунку ВВП в умовах війни до розробки стратегій управління валютним ринком. Це інтелектуальне співробітництво є не менш цінним, ніж фінансове, оскільки воно формує професійний клас державних управлінців, здатних мислити категоріями глобальних фінансів. Отже, сучасний стан відносин України та МВФ є найвищою точкою їхньої тридцятирічної історії, де спільна мета — перетворення України на фінансово самодостатню та інституційно міцну державу — домінує над суто технічними аспектами кредитування.

Взаємодія з міжнародними фінансовими інституціями має критичне значення для проведення економічних реформ в Україні. Незважаючи на наявність певних організаційних труднощів, міжнародні кредити відіграють важливу роль у зміцненні економічної позиції держави, покращенні макрофінансових показників, формуванні конкурентного ринкового середовища та модернізації виробничої

інфраструктури. Використання таких ресурсів дозволяє реалізовувати масштабні проекти, зокрема у сфері енергозбереження, розвитку транспортної та інженерної інфраструктури, підвищення енергоефективності виробничих процесів тощо).

Особливістю кредитної діяльності МВФ є застосування власної платіжної одиниці – спеціальних прав запозичення (СПЗ), які існують виключно у безготівковій формі на банківських рахунках. Введені у 1969 році для підтримки Бреттон-Вудської системи та вирішення парадоксу Триффіна, СПЗ слугують резервним і розрахунковим засобом, забезпечуючи країни-учасниці офіційними резервами для стабілізації валютного ринку. Недостатність світових резервних активів – золота та долара США – свідчила про обмеження фінансового і торговельного розвитку того часу, що стало підставою для створення резервних активів під управлінням МВФ.

Згодом Бреттон-Вудська система зруйнувалася, а провідні валюти перейшли до режиму плаваючого обмінного курсу. Розширення міжнародних ринків капіталу значно полегшило процес надання кредитів державами з високою кредитоспроможністю. На сучасному етапі СПЗ використовуються обмежено: як резервний актив та розрахункова одиниця МВФ і деяких міжнародних організацій. СПЗ не є валютою і не становлять вимоги до Фонду, а виступають потенційною вимогою на взаємні валютні зобов'язання держав-членів. Їх обмін можливий двома шляхами:

- Через добровільні угоди обміну між країнами-членами.
- Через перепризначення СПЗ від держав із сильними зовнішньоекономічними позиціями на користь членів із менш потужними економічними позиціями.
- Вартість СПЗ визначається валютним курсом (табл. 2.1).

Визначення вартості СПЗ здійснюється на основі кошика провідних світових валют, що забезпечує відносну стабільність цього міжнародного резервного активу та мінімізує вплив коливань окремих національних грошових одиниць. Такий підхід дозволяє підвищити довіру до інструменту з боку держав-учасниць і сприяє ефективності розрахунків у межах операцій МВФ.

Таблиця 2.1.

Вартість СПЗ

Валюта порівняння	Умовне позначення	СПЗ	Дата
Долар США	USD	0,7053	Березень 2021 року
Євро	EUR	0,842	Березень 2021 року
Гривня	UAH	0,02569	Березень 2021 року

Міжнародний валютний фонд виступає однією з ключових світових організацій, що відіграє значну роль у підтримці держав у подоланні наслідків пандемії COVID-19. Понад половина членів Фонду звернулися за фінансовою підтримкою, і МВФ заявив про готовність мобілізувати свій загальний кредитний потенціал, що оцінюється приблизно у 1 трлн доларів США, для допомоги урядам у боротьбі з пандемією. Паралельно Світовий банк взяв на себе зобов'язання мобілізувати 160 млрд доларів протягом наступних 15 місяців, а інші багатосторонні банки розвитку зобов'язалися надати 80 млрд доларів у той самий період. За ініціативою МВФ та Світового банку, країни групи G-20 разом із приватними кредиторами домовилися призупинити виплати боргів державам із низьким рівнем доходу до кінця 2020 року.

МВФ надає широкий спектр фінансових інструментів для реагування на надзвичайні ситуації, зокрема швидку одноразову допомогу, кредити для найбільш уразливих держав, розширення діючих позик та затвердження нових програм. Фонд також підвищує гнучкість реагування: процедура розгляду запитів на надзвичайне фінансування була прискорена, а обсяг доступних ресурсів на надзвичайні ситуації збільшено до приблизно 100 млрд доларів.

Україна є членом МВФ з 3 вересня 1992 року, входить до регіональної групи під керівництвом Нідерландів, а з 1994 року співпраця з Фондом стала важливим інструментом макроекономічної стабільності та проведення структурних реформ.

У 2003 році Україна першою серед пострадянських країн приєдналася до спеціального стандарту поширення статистичних даних. Співпраця здійснювалася через вісім програм, зокрема STF, Stand-by та EFF [27; 28; 29]. У 2019 році розпочато переговори щодо трирічної програми EFF, але у 2020 році через пандемію COVID-19 акцент зміщено на програму Stand-by [29].

Основні напрями взаємодії з МВФ та НБУ включають програми підтримки платіжного балансу, консультації за статтею IV, технічну допомогу та інші інструменти членства. У червні 2020 року Фонд затвердив 18-місячну програму Stand-by обсягом близько 5 млрд дол. США, перший транш якої Україна отримала 11 червня 2020 року [27]. Реалізація програм МВФ, зокрема EFF, спрямована на зміцнення резервів НБУ, стабілізацію платіжного балансу та подолання структурних дисбалансів шляхом реформ, але водночас супроводжується зростанням зовнішнього боргу. З метою продовження співпраці у 2020 році Україна внесла комплексні зміни до податкового, митного, банківського, антикорупційного та фінансового законодавства, удосконалила механізми врегулювання банків, протидії відмиванню доходів, управління інвестиційними проектами та використання кредитних коштів, а також лібералізувала тарифну політику в енергетичній сфері [27].

Подальша взаємодія з МВФ загалом сприяє проведенню реформ, підтримці фінансової стабільності, курсу національної валюти й покриттю бюджетного дефіциту, хоча водночас зберігаються ризики нецільового використання ресурсів і нарощення державного боргу [30, с. 140].

Для подальшої ефективної взаємодії з МВФ необхідно впроваджувати комплекс організаційно-економічних заходів, коригувати чинне законодавство, посилювати стимулюючу роль держави через модернізацію податкового законодавства. Крім того, слід здійснювати детальний аналіз необхідного обсягу міжнародних кредитів, умов їх отримання та погашення, прогнозувати економічні наслідки залучення ресурсів на міжнародному ринку та впроваджувати ефективні інвестиційні проекти, що забезпечують оптимальне використання залучених коштів.

2.3. Реалізація структурних і фінансово-економічних реформ у межах програм співпраці України з Міжнародним валютним фондом

Реалізація структурних і фінансово-економічних реформ у межах співпраці з Міжнародним валютним фондом (МВФ) в Україні пройшла шлях від формального виконання кількісних показників до глибокої інституційної перебудови держави. Особливістю сучасного етапу, що реалізується в межах чотирирічної програми Механізму розширеного фінансування (EFF), є безпрецедентна щільність «структурних маяків», які охоплюють фіскальну політику, монетарну стабільність, антикорупційну вертикаль та енергетичну незалежність. Протягом 2024–2025 років Україна продемонструвала високу адаптивність, виконуючи умови МВФ навіть в умовах надвисокої невизначеності, що дозволило стабілізувати економіку та закласти підвалини для відновлення у 2026 році. Центральним елементом фінансово-економічних реформ стала мобілізація внутрішніх доходів, що втілюється у впровадженні Національної стратегії доходів до 2030 року. Це не просто технічний документ, а докорінна зміна філософії взаємовідносин між платником податків і державою. В межах виконання умов МВФ було проведено реформування спрощеної системи оподаткування, відновлення повноцінних податкових перевірок та посилення адміністрування ПДВ і акцизів. Специфіка цих реформ полягає у цифровізації податкової та митної служб, що має на меті мінімізувати людський фактор і корупційні ризики, одночасно забезпечуючи ритмічне наповнення бюджету для фінансування оборонних потреб.

У секторі монетарної політики реалізація реформ під егідою МВФ дозволила Національному банку України (НБУ) успішно перейти від режиму фіксованого обмінного курсу до керованої гнучкості курсу. Це було критичним структурним маяком, виконання якого забезпечило стійкість валютного ринку та запобігло вичерпанню міжнародних резервів. Протягом 2025 року зусилля зосередилися на

поступовому пом'якшенні валютних обмежень, що є необхідною умовою для залучення прямих іноземних інвестицій. Крім того, за вимогами МВФ було суттєво посилено банківський нагляд та завершено черговий етап діагностики стійкості банківського сектору. Це дозволило зберегти довіру вкладників та забезпечити безперебійне кредитування реального сектору економіки, попри воєнні ризики. Особлива увага приділяється незалежності НБУ, що законодавчо закріплено та регулярно підтверджується в межах переглядів програм Фонду.

Реалізація структурних реформ у сфері антикорупційної політики стала одним із найбільш видимих результатів співпраці з МВФ. Протягом 2024 року було завершено перезавантаження Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП), надання їй статусу окремої юридичної особи та посилення її процесуальної незалежності. Це було ключовою вимогою Фонду для забезпечення невідворотності покарання за корупцію на найвищому рівні. Крім того, було реалізовано реформу Бюро економічної безпеки (БЕБ), яка передбачала відкритий конкурс на посаду керівника за участі міжнародних експертів та переатестацію персоналу. Ці кроки спрямовані на те, щоб перетворити БЕБ з органу силового тиску на бізнес у сучасну аналітичну службу, що бореться з фінансовими махінаціями та ухиленням від податків. У 2025 році акцент змістився на завершення реформи Вищого антикорупційного суду та впровадження ефективної системи декларування активів публічних службовців, що є критично важливим для прозорості використання коштів на відбудову.

Енергетичний сектор України також зазнав глибоких структурних змін під впливом програм МВФ. Головним завданням тут є досягнення фінансової самодостатності енергокомпаній та перехід до ринкових механізмів. В межах зобов'язань перед МВФ Україна розпочала поетапне приведення тарифів на енергоносії для промисловості та частково для населення до економічно обґрунтованого рівня, що супроводжується монетизацією субсидій для захисту вразливих верств. Важливим структурним досягненням стала реформа корпоративного управління в системі «Нафтогазу» та «Укренерго», де наглядові ради отримали реальні повноваження

щодо контролю за менеджментом. Це дозволило стабілізувати фінансовий стан стратегічних підприємств та забезпечити їхню підготовку до складних опалювальних сезонів. На 2026 рік заплановано подальшу інтеграцію українського енергетичного ринку з європейським, що потребує імплементації Регламенту REMIT щодо запобігання зловживанням на оптових енергетичних ринках.

Окремим блоком реалізації реформ є управління державними фінансами та богом. За підтримки МВФ у 2024 році було відновлено середньострокове бюджетне планування, що дозволяє уряду бачити перспективу видатків та доходів на три роки вперед. Це суттєво підвищило якість бюджетного процесу та прогнозованість економіки для міжнародних партнерів. Успішна реструктуризація зовнішнього комерційного боргу, проведена влітку 2024 року за методологією МВФ, дозволила знизити боргове навантаження до прийнятних рівнів, що є передумовою для повернення України на міжнародні ринки капіталу в майбутньому. Станом на початок 2026 року Україна продовжує впроваджувати заходи з управління фіскальними ризиками, зокрема через посилення контролю за наданням державних гарантій та моніторинг фінансового стану державних підприємств.

Слід також відзначити соціальний вимір реформ у межах співпраці з Фондом. МВФ наполягає на реформуванні системи соціального захисту для її більшої адресності. Це втілюється у створенні єдиного реєстру отримувачів соціальної допомоги та оптимізації низки виплат. Хоча реформи в цій сфері часто сприймаються як болючі, вони дозволяють вивільнити ресурси для найбільш нужденних та забезпечити стабільність виплат в умовах обмеженого бюджету. Важливим елементом є також пенсійна реформа, яка спрямована на стимулювання пізнішого виходу на пенсію та накопичення страхового стажу, що має на меті зменшити хронічний дефіцит Пенсійного фонду.

Підсумовуючи, реалізація структурних та фінансово-економічних реформ у межах програм МВФ стала для України головним інструментом модернізації державних інституцій. Станом на 2026 рік країна підійшла до етапу, коли фундамент ринкової економіки та антикорупційної інфраструктури вже закладено, а подальші

зусилля спрямовуються на шліфування законодавчих норм та їхню імплементацію на практиці. Співпраця з МВФ забезпечила не лише фінансовий ресурс, але й «інституційну дисципліну», яка дозволила Україні зберегти макроекономічну керованість у найскладніший період її історії. Успішне виконання умов програм МВФ сьогодні є головним аргументом для залучення масштабних інвестицій у післявоєнне відновлення та ключовим кроком на шляху до повноправного членства в Європейському Союзі.

Міжнародний валютний фонд є автономною спеціалізованою установою системи ООН, створеною у 1945 році для розвитку міжнародного валютного співробітництва, підтримки фінансової стабільності, розширення світової торгівлі та сприяння зайнятості, діяльність якої координується 189 державами-членами через Раду директорів. Україна приєдналася до МВФ у 1992 році, започаткувавши тривалу співпрацю, спрямовану на стабілізацію фінансової системи, реалізацію структурних реформ і забезпечення сталого економічного розвитку, поєднуючи фінансову підтримку з експертно-консультативним супроводом реформ [31]. Функціональна діяльність Фонду зосереджена на моніторингу валютно-фінансової політики держав-членів, наданні кредитних ресурсів для подолання кризових явищ і підтримки макроекономічної рівноваги, а також на технічній допомозі у формуванні та впровадженні ефективної економічної й фінансової політики.

МВФ здійснює нагляд за економічною політикою держав-членів на відповідність зобов'язанням, які вони приймають при вступі до Фонду. Наглядова діяльність Фонду охоплює дві основні сфери: двосторонній нагляд, що передбачає аналіз економічної політики окремої країни та надання рекомендацій щодо її оптимізації; і багатосторонній нагляд, спрямований на оцінку стану світової економіки та глобальних фінансових тенденцій [32, с. 149].

Таблиця. 2.2.

Основні функції та напрями наглядової діяльності МВФ

Функція МВФ	Коротка характеристика
Моніторинг	Нагляд за валютною та економічною політикою держав-членів з метою забезпечення фінансової стабільності
Кредитно-фінансова	Надання фінансових ресурсів для подолання криз і підтримки макроекономічної рівноваги
Технічна допомога	Консультації, експертна підтримка та сприяння впровадженню ефективних економічних політик

Співпраця України з Міжнародним валютним фондом (МВФ) реалізується через програми кредитування та консультативні ініціативи, зокрема Stand-by, STF, EFF і Механізм розширеного фінансування. Вони встановлюють зобов'язання щодо макроекономічної стабільності, ефективного управління державними фінансами та проведення адміністративних і законодавчих реформ.

Структурні реформи охоплюють удосконалення податкової політики, оптимізацію видатків, реформування пенсійної системи та державних підприємств, а також модернізацію енергетики. Фінансово-економічні заходи спрямовані на зниження бюджетного дефіциту, контроль державного боргу та підвищення прозорості державних фінансів. Сучасним прикладом є чотирирічна програма EFF на 2023–2027 роки, що покликана відновити фіскальну та боргову стійкість, забезпечити середньострокову життєздатність економіки та підвищити ефективність управління ресурсами, із фіксацією прогресу через Листи про наміри та меморандуми.

Співпраця з МВФ почалася після вступу України до організації, а перший кредит у рамках трансформаційної позики було отримано у 1994 році. Фінансова підтримка Фонду спрямована на макроекономічну стабільність, покриття дефіциту платіжного балансу, підтримку валютного курсу та поповнення резервів. МВФ також надає допомогу в кризових ситуаціях: у 2020 році — через COVID-19, а після

початку збройної агресії РФ — 1,4 млрд доларів США в рамках програми екстреної підтримки.

Позики МВФ характеризуються одними з найбільш вигідних умов серед міжнародних кредиторів. Співпраця з Фондом дозволила Україні зміцнити фінансову систему, забезпечити фіскальну дисципліну та поступово реалізовувати структурні економічні реформи, що сприяло закладанню основ для стійкого і збалансованого економічного розвитку країни [29].

Програма реалізується у два етапи: перший (2023–2024 роки) спрямований на збереження макроекономічної та фінансової стабільності в умовах війни й підготовку до післявоєнного відновлення, охоплюючи бюджетну політику, фінансовий сектор, валютне регулювання, корпоративне управління, антикорупційні заходи та реформу енергетики; другий (до 2027 року) орієнтований на поглиблення структурних реформ, відбудову економіки, прискорення зростання та інтеграцію України до ЄС [33]. Програма зосереджена на післявоєнній реконструкції, реформуванні державних фінансів, корпоративного сектору та інвестиційної політики з урахуванням європейських стандартів, а також передбачає збереження оборонних видатків із подальшим перерозподілом ресурсів на відновлення та соціальний захист [34]. Важливими кроками стали залучення зовнішнього фінансування, реструктуризація боргу та обмін євробондів у 2024 році, а також посилення енергетичної безпеки через реформу корпоративного управління «Укренерго», зміцнення незалежності НКРЕКП і аудит теплокомуненерго [35].

Таблиця 2.3.

Програма EFF МВФ для України

Показник	Значення
Програма	Extended Fund Facility (EFF)
Період реалізації	2023–2027 рр.
Загальний обсяг фінансування	15,6 млрд доларів США
Перший транш	2,7 млрд доларів США (3 квітня 2023)
Заплановані транші 2023 року	4,5 млрд доларів США

З метою зміцнення енергетичної безпеки узгоджено конкретні кроки:

- призначення наглядової ради Укренерго для забезпечення ефективного корпоративного управління ключовим оператором енергосистеми;
- посилення незалежності Національної комісії з регулювання енергетики (НКРЕКП) для підвищення ефективності регулювання ринку;
- проведення аудиту теплокомуненерго для визначення боргових зобов'язань та розрахунків [35].

Висновок до розділу 2

Аналіз нормативно-правового та інституційного механізму співпраці України з МВФ свідчить, що членство у Фонді істотно впливає на розвиток національного законодавства та формування економічної політики через запровадження міжнародних стандартів прозорості, фінансової стабільності й ефективного державного управління. Участь у програмах Stand-by та EFF стимулює проведення структурних реформ, удосконалення бюджетно-податкової політики, антикорупційних заходів і управління публічними фінансами. Хоча рекомендації МВФ не мають прямої юридичної обов'язковості, їх імплементація є практично необхідною та забезпечує узгодження національної правотворчості з глобальними стандартами. Залучення міжнародних експертів у цьому процесі сприяє підвищенню професійності та прозорості управлінських рішень і відповідає євроінтеграційним цілям України.

РОЗДІЛ III

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИМИ ОР- ГАНІЗАЦІЯМИ

3.1. Фінансова підтримка України міжнародними фінансовими інституціями в умовах збройної агресії та післявоєнного відновлення

Фінансова підтримка України з боку міжнародних фінансових інституцій (МФО) в умовах повномасштабної збройної агресії зазнала фундаментальної трансформації, перетворившись із традиційного кредитування розвитку на безпрецедентну систему глобальної фінансової оборони. Станом на 2024–2026 роки архітектура цієї підтримки базується на трьох ключових стовпах: забезпеченні макроекономічної витривалості через програми МВФ, підтримці соціальної сфери за сприяння Світового банку та цільовому фінансуванню критичної інфраструктури через інструменти ЄБРР та ЄІБ. Особливістю цього періоду є те, що фінансова допомога перестала бути лише реакцією на кризу, а стала планомірним інструментом інтеграції України до європейського економічного простору навіть у стані війни. Центральне місце у цій системі посідає чотирирічна програма EFF від Міжнародного валютного фонду, яка у 2024–2025 роках виконувала роль якоря для всіх інших донорів. Специфіка підтримки МВФ полягає у забезпеченні ліквідності державного бюджету, що дозволяє Україні фінансувати невійськові видатки, зберігаючи при цьому стабільність національної валюти та низький рівень інфляції.

Паралельно з макроекономічною стабілізацією, Світовий банк розгорнув наймасштабнішу у своїй історії мережу проектів підтримки окремих секторів. Проект PEACE (Підтримка державних видатків для забезпечення стійкого державного управління) став основним каналом для виплати заробітних плат вчителям,

медикам та рятувальникам, а також забезпечення соціальних виплат переселенцям та особам з інвалідністю. Особливість цієї підтримки в умовах агресії полягає у використанні механізму грантів та пільгових позик під гарантії країн-партнерів, що мінімізує негайне навантаження на державний борг. У 2025 році Світовий банк також активізував проекти у сфері охорони здоров'я (Heal Ukraine) та енергетики (Re-Power), що дозволило оперативно відновлювати пошкоджені об'єкти критичної інфраструктури, не чекаючи завершення активних бойових дій. Це заклало фундамент для переходу від «екстреного виживання» до фази «раннього відновлення», яка є прелюдією до глобальної післявоєнної відбудови.

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) та Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) зосередили свою підтримку на реальному секторі економіки та логістиці. В умовах блокади портів та руйнування логістичних ланцюжків, фінансування від ЄБРР було спрямоване на розвиток «Шляхів солідарності», модернізацію залізничної інфраструктури та підтримку енергетичної безпеки («Укренерго», «Нафтогаз»). Специфіка взаємодії з цими інституціями у 2024–2026 роках полягає у активному використанні інструментів страхування воєнних ризиків. Завдяки залученню Багатостороннього агентства з гарантування інвестицій (MIGA), міжнародні банки змогли надавати кредити українському приватному бізнесу, що є критично важливим для збереження робочих місць та експортного потенціалу країни. Це демонструє перехід МФО від прямого бюджетного фінансування до стимулювання приватного капіталу в ризикових умовах.

Стратегічним проривом у системі підтримки стала програма Європейського Союзу Ukraine Facility обсягом 50 мільярдів євро, розрахована на період до 2027 року. Її особливість полягає у поєднанні прямої бюджетної підтримки з інвестиційними гарантіями та технічною допомогою для підготовки до членства в ЄС. Реалізація «Плану України» в межах цього механізму стала головним інструментом синхронізації фінансової підтримки з проведенням структурних реформ. У 2025–2026 роках кошти Ukraine Facility спрямовувалися на цифровізацію державних послуг, реформування системи публічних інвестицій та розвиток «зеленої»

енергетики. Це дозволяє Україні уникати хаотичного відновлення, замінюючи його системною модернізацією за європейськими стандартами. Важливим елементом є також Координаційна платформа донорів («Фінансовий Рамштайн»), яка забезпечує єдиний підхід МФО та країн G7 до пріоритетів фінансування, уникаючи дублювання проектів.

Післявоєнне відновлення України розглядається міжнародними інституціями як наймасштабніший інвестиційний проект з часів Плану Маршалла. Пріоритети цієї фази, що вже чітко окреслені у 2026 році, включають відновлення житлового фонду, розмінування територій та розбудову нової промислової бази на основі принципів декарбонізації. МФО готують спеціальні трастові фонди, які будуть наповнюватися як за рахунок внесків країн-донорів, так і, потенційно, за рахунок заморожених російських активів. Специфіка фінансування післявоєнного періоду полягатиме у переході від грантів до проектного фінансування з високими вимогами до прозорості та антикорупційного контролю. Світовий банк та ЄІБ вже впроваджують цифрові платформи моніторингу (наприклад, систему DREAM), які дозволяють міжнародним донорам у режимі реального часу відстежувати використання кожного долара, вкладеного у відбудову конкретної громади.

Одним із головних викликів фінансової підтримки в умовах тривалої агресії є питання боргової стійкості. Більшість МФО у 2024–2025 роках надали Україні канікули з обслуговування боргів, проте довгострокова перспектива вимагає розробки нових механізмів реструктуризації. МВФ відіграє ключову роль у проведенні аналізу боргової стійкості (DSA), який є орієнтиром для приватних кредиторів. Стратегічним пріоритетом України у взаємодії з МФО на 2026 рік є перетворення боргів на інвестиції або отримання максимальної частки безповоротних грантів для відновлення соціальної інфраструктури. Це необхідно для того, щоб після перемоги українська економіка не була обтяжена боргами, які можуть сповільнити темпи її зростання та європейської інтеграції.

На завершення варто зазначити, що фінансова підтримка України міжнародними фінансовими інституціями пройшла еволюцію від екстреної допомоги до

стратегічного інвестування в безпеку та розвиток Європи. Станом на 2026 рік ця взаємодія є зразком глобальної солідарності, де фінансові ресурси поєднуються з експертними знаннями та інституційним контролем. Успіх післявоєнного відновлення залежатиме від здатності України підтримувати високий рівень довіри з боку МФО, що вимагає безперервного проведення реформ, забезпечення верховенства права та прозорості у використанні міжнародної допомоги. Фінансова підтримка в умовах збройної агресії стала для України не лише рятівним колом, а й каталізатором змін, які мають перетворити її на сучасну, цифрову та енергоефективну державу, інтегровану у світову економіку.

Міжнародні фінансові організації (МФО) представляють собою спеціалізовані міждержавні інститути, створені на основі угод між державами для регулювання міжнародних економічних та фінансових відносин. За іншими визначеннями, міжнародна фінансова організація є структурою, заснованою на міждержавних або міжнародних угодах у сфері фінансів, де учасниками можуть виступати як держави, так і недержавні інститути [36].

Фінансова база МФО формується за рахунок кількох джерел:

- Первісних та регулярних внесків держав-членів, що надаються у формі оборотних коштів відповідно до визначених квот.
- Залучення ресурсів на світових ринках капіталу через емісію цінних паперів для формування фондового резерву організації. Всі країни-члени мають право голосу при ухваленні рішень, причому кількість голосів і можливість отримання кредитів визначається розміром квоти. Зазвичай політика кредитування та розміри виділених коштів визначаються державами з найбільшими квотами [36; 37].

З метою підтримки економічного відновлення держави Фонд відновлення України (URTF) забезпечує фінансування рамкових проєктів. Йдеться про ініціативи, спрямовані на відновлення логістичних об'єктів, пошкодженого житла населення, системи охорони здоров'я, підготовку енергетичного сектору до опалювального сезону, розвиток інклюзивного підприємництва та сільського господарства, а також забезпечення доступної освіти. Реалізація таких проєктів дозволяє

задовольнити першочергові потреби України у процесі відбудови, впроваджувати інноваційні технології для економічного розвитку, сприяти адаптації бізнесу до нових умов, залучати додаткові фінансові ресурси та забезпечувати динамічні структурні зміни.

Проектний портфель URTF вирізняється значною галузевою різноманітністю та охоплює ключові напрями соціально-економічного розвитку, зокрема охорону здоров'я, транспортно-логістичну інфраструктуру, енергетику, житловий сектор, аграрну сферу, державне управління, освіту та підтримку приватного бізнесу. Загальний обсяг фінансування, що перевищує 7,9 млрд доларів США, свідчить про суттєву фінансову допомогу з боку міжнародної спільноти.

Фінансування проєктів здійснюється через різноманітні джерела: гранти від URTF, кредити Міжнародного банку реконструкції та розвитку під державні гарантії, ресурси Міжнародної асоціації розвитку, а також спеціалізовані програми й мультидонорські фонди. Такі ініціативи спрямовані не лише на відновлення об'єктів, а й на системні перетворення у відповідних секторах, акцентуючи увагу на кліматичній стійкості, інклюзивному розвитку та підвищенні ефективності державного управління, що відповідає світовим тенденціям і посилює інтеграцію України до європейського економічного простору (дод. Б.1.) [38, с. 51].

За майже півстолітню історію МВФ продемонстрував високу здатність адаптуватися до змінних умов міжнародних валютних відносин. Фонд ефективно забезпечував функціонування Бреттон-Вудської системи, яка існувала до початку 1970-х років та сприяла зміцненню глобальних економічних і валютно-фінансових зв'язків [39, с. 267].

На Бреттон-Вудській конференції 1944 року одночасно із МВФ було засновано Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР). Це одна з найбільших міжнародних фінансових установ світу, яка надає довгострокове фінансування державним програмам виключно урядам та центральним банкам держав-членів, членство в яких обов'язково передбачає членство в МВФ [30, с. 136].

МБРР виступає ключовою складовою Світового банку, що включає також МАР, МФК, БАГІ та МЦУІС. На початку діяльності банк мав на меті надавати довгострокові кредити країнам, постраждалим від війни, для відновлення економіки, а також гарантувати іноземні приватні інвестиції. Сьогодні МБРР забезпечує технічну і фінансову підтримку більш ніж 100 країнам-членам МВФ. Основна частина кредитних ресурсів спрямовується на розвиток виробничої інфраструктури, сільськогосподарства та галузей з довгими термінами окупності, у які приватний капітал зазвичай неохоче інвестує. Також банк фінансує державні програми у сфері енергетики, імпорту обладнання для гірничодобувної промисловості, будівництва нафто- та газопроводів, модернізації підприємств. На сьогодні до складу МБРР входять 180 держав-членів [41, с. 157].

Міжнародна асоціація розвитку, створена у 1960 році як структурний елемент МБРР, зосереджена на фінансовій підтримці країн, що розвиваються, шляхом надання безпроцентних довгострокових кредитів урядовим і приватним суб'єктам, із відстрочкою погашення та строками до 40–35 років залежно від рівня розвитку держави [41, с. 159]. Міжнародна фінансова корпорація, заснована у 1959 році, орієнтована на стимулювання приватного сектору в країнах із перехідною та ринковою економікою, надаючи фінансування без державних гарантій на ринкових умовах із залученням корпоративної участі МФК [41, с. 160]. Доповненням інституцій Світового банку є Багатостороннє агентство гарантування інвестицій, утворене у 1988 році, яке об'єднує 142 держави та забезпечує страхування іноземних інвестицій від некомерційних ризиків, зокрема валютних обмежень, експропріації, воєнних і соціальних потрясінь та порушення контрактних зобов'язань [42].

Таблиця 3.1.

Основні органи та складові Світового банку

Організація	Рік за- снування	Основна мета	Основні функції / напрями діяльності	Кіль- кість держав- членів
Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР)	1944	Надання дов- гострокових кре- дитів для віднов- лення економіки та гарантування інвестицій	Фінансування виробничої інфраструктури, сільського господарства, енергетики, будівництва нафто- та газо- проводів, модернізація підприємств	180
Міжнародна асоціація розвитку (МАР)	1960	Підтримка еко- номік країн, що розвиваються	Безпроцентні кредити уря- довим та приватним ор- ганізаціям, термін пога- шення до 40–50 років	–
Міжнародна фінансова корпо- рація (МФК)	1959	Стимулювання розвитку приват- ного бізнесу	Фінансування приватних підприємств без державних гарантій, часткова участь у капіталі, строки 5–15 років	–
Багатостороннє агентство гаранту- вання інвестицій (БАГІ)	1988	Страхування капіталовкладень від некомерцій- них ризиків	Гарантії: неконвертованість валюти, експропріація, наслідки війни та завору- шень, порушення кон- трактів	142
Міжнародний центр з урегулю- вання інвестицій- них суперечок (МЦУІС)	1966	Сприяння залу- ченню міжнарод- них інвестицій	Арбітражні та консульта- ційні послуги, науково-до- слідна діяльність, інфор- маційна підтримка щодо ін- вестиційного законодавства	119

Міжнародні фінансові організації за час свого розвитку стали глобальними інституціями, які суттєво формують світову економіку та політичні процеси. Дослідження їх діяльності та перспектив розвитку має велике наукове значення, оскільки існування таких структур важливе як для окремих держав, так і для міжнародної спільноти загалом. Через широкий спектр функцій вони впливають на економічні, соціальні та політичні сфери, сприяючи розвитку держав і стимулюючи міжнародну співпрацю [43].

Для підвищення ефективності взаємодії України з міжнародними фінансовими організаціями необхідне створення проєктів із чітко визначеними напрямками використання коштів та посиленням контролю за їхнім розподілом. Це забезпечить реалізацію структурних реформ, стимулюватиме інноваційний розвиток, підвищить конкурентоспроможність економіки та сприятиме інтеграції країни до світових економічних процесів [44, с. 13].

Додатково, активне залучення міжнародних фінансових ресурсів дозволяє Україні впроваджувати передові управлінські практики, модернізувати інфраструктуру, підтримувати соціально вразливі категорії населення та зміцнювати економічну стабільність навіть у кризові періоди, створюючи основу для сталого довгострокового розвитку.

За оцінками Світового банку та Міністерства економіки України, потреби післявоєнного відновлення становлять щонайменше \$411 млрд, а пріоритетами є відбудова критичної інфраструктури, житлового фонду, соціальної сфери й транспорту, а також відновлення промисловості, аграрного сектору та ІТ з метою досягнення ВВП близько \$500 млрд [45, с. 170]. Ключовою передумовою реконструкції є надійні гарантії безпеки, без яких економічне зростання та інвестиційна активність є неможливими [46, с. 158].

План відновлення передбачає два етапи реалізації: короткострокове відновлення критичної та соціальної інфраструктури і довгострокове формування умов для сталого економічного зростання зі зменшенням зовнішньої фінансової залежності. Відбудова охоплює інфраструктуру, житло, соціальну сферу,

промисловість, підтримку МСП, створення робочих місць, зміцнення інституцій ринкової економіки та державного управління [47, с. 127–128]. Міжнародна допомога має концентруватися на розвитку промисловості, впровадженні сучасних технологій і підтримці малого та середнього бізнесу, зокрема через фінансово-кредитні та інноваційні інструменти. Досвід післявоєнної відбудови Балканських країн підтверджує ефективність спеціалізованих інституцій гарантування інвестицій, мікрофінансування та підтримки МСП [48]. Загалом співпраця з міжнародними фінансовими організаціями є ключовим чинником економічного відновлення, інтеграції у світову економіку та забезпечення сталого розвитку України.

3.2. Співпраця України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями в контексті європейської інтеграції та глобальних трансформацій

Сучасні процеси трансформації української державності, попри виклики, спричинені збройною агресією РФ, характеризуються поглибленням демократичних засад і системним впровадженням міжнародних правових стандартів у публічно-правову сферу, що зумовлено глобалізацією та євроінтеграційними прагненнями держави. У цьому контексті слушною є позиція Н.А. М'яловицької щодо зростання складності проблем розвитку державності в умовах глобалізації та інтеграції, що актуалізує осмислення закономірностей її еволюції [49, с. 93]. Орієнтація України на утвердження демократичної, правової й соціальної держави зумовила активізацію співпраці з міжнародними організаціями, насамперед ЄС і НАТО, що було конституційно закріплено змінами 2019 року та відображає широку суспільну підтримку європейського й євроатлантичного курсу як гарантії безпеки, демократичного розвитку та цивілізаційної ідентичності України [50].

Інтеграційна діяльність, спрямована на зближення України з ЄС та НАТО, охоплює широкий спектр сфер, включно з політичним співробітництвом, гармонізацією правових норм та стандартів, а також економічною інтеграцією.

У процесі розриву економічних зв'язків із росією та поступової інтеграції у глобальну та європейську економіку Україна встановлює взаємовідносини з міжнародними фінансовими організаціями, орієнтуючись на забезпечення рівноправної участі у глобальних інтеграційних процесах [51].

Ще одним важливим аспектом співпраці є проведення економічних реформ за рекомендаціями МВФ, які стимулювали розвиток ключових секторів національної економіки, зокрема аграрного та енергетичного. Нова програма співпраці, затверджена у березні 2023 року, передбачає жорсткі умови реформ, спрямованих на забезпечення макроекономічної стабільності, але водночас відмовляється від деяких традиційних вимог минулих програм, таких як підвищення тарифів на енергоносії.

У рамках цієї програми Виконавча рада МВФ затвердила новий чотирирічний план для України у рамках Механізму розширеного фінансування (EFF) [52] із загальною оцінкою у \$15,6 млрд. За даними Фонду, ця програма є складовою частиною загального пакету підтримки України на \$115 млрд і базується на макроекономічному прогнозі з урахуванням високого рівня невизначеності. Прогноз МВФ щодо зміни реального ВВП на 2023 рік коливався в діапазоні від -3 до +1 %, при цьому враховувався негативний сценарій, який передбачає триваліший період війни та значні руйнування, що можуть ускладнити виконання фінансових зобов'язань України.

Варто зауважити, що подібно до інших програм Міжнародного валютного фонду (МВФ), Україні необхідно своєчасно виконувати передбачені зобов'язання для забезпечення безперервного фінансування. Програма оформлена у вигляді двоетапної моделі, де перший етап орієнтований на зміцнення макроекономічної стабільності держави. На цьому етапі пріоритет надається контролю за фіскальним балансом, підтримці стабільності цін та курсу національної валюти [53].

Для реалізації цілей співпраці МВФ визначив систему структурних орієнтирів, виконання яких передбачене поетапно, що зумовило розроблення Кабінетом Міністрів України Стратегії національних доходів на 2024–2030 роки, спрямованої на модернізацію податкового й митного адміністрування, реформування фіскальної політики та забезпечення середньострокової фінансової стійкості з урахуванням рекомендацій МВФ, Світового банку та ОЕСР [53]. Реалізація Стратегії зосереджена на трансформації діяльності податкових і митних органів із мінімізацією тиску на бізнес, відновленні суспільної довіри до державних інституцій та впровадженні податково-митних заходів відповідно до оновлених міжнародних стандартів [53].

Важливим компонентом співпраці з МВФ є також реформа управління публічними інвестиціями, у межах якої затверджено Дорожню карту реформ, що передбачає стратегічне планування інвестицій, уніфікацію процедур відбору та оцінки проєктів, посилення контролю фіскальних ризиків, створення єдиної ІТ-системи управління інвестиціями та розвиток управлінських компетенцій на всіх рівнях влади [54]. Окремий блок структурних орієнтирів охоплює монетарну політику та банківський сектор і передбачає перехід до більш гнучкого валютного курсоутворення, поступову валютну лібералізацію, зміцнення банківського нагляду, реалізацію програм фінансового оздоровлення банків і продовження реформування енергетичного сектору. У сукупності зазначені заходи формують комплексну модель інституційної трансформації, що не лише забезпечує виконання умов програм МВФ, а й закладає підґрунтя для підвищення ефективності державного управління, інвестиційної привабливості та довгострокової макроекономічної стабільності України.

Недоліком програми співпраці України з МВФ, затвердженої у березні 2023 року, є відсутність пропозиції призупинити або скасувати зобов'язання щодо виплат за попередніми програмами. Внаслідок цього Україна протягом наступних чотирьох років сплатить Фонду майже рівну суму, яку отримає як фінансування. Проте варто підкреслити, що роль МВФ виходить за межі функції кредитора останньої інстанції. Фонд спрямований на підтримку стабільної макроекономічної

політики та координацію з іншими міжнародними донорами, які часто орієнтуються на оцінку МВФ щодо економічного стану країни та реалізації реформ при ухваленні власних рішень про надання фінансової допомоги [53; 54].

Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями стала ключовим чинником інтеграції держави у глобальні економічні та фінансові системи, включно зі Світовим банком, Міжнародним банком реконструкції та розвитку (МБРР), а також провідними європейськими установами — Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР), Європейським інвестиційним банком (ЄІБ) та інституціями Європейського Союзу. Завдяки цій взаємодії Україна отримала доступ до різноманітних фінансових і технічних ресурсів, що дозволило реалізовувати великі інфраструктурні та соціально значущі проєкти, які охоплюють як відновлення критично важливої інфраструктури, так і модернізацію енергетичного сектору. Серед ключових проєктів варто виділити модернізацію гідроелектростанцій із залученням кредитних коштів, впровадження енергоефективних програм, оновлення систем електропередачі, розвиток міської інфраструктури та реконструкцію автомобільних доріг, а також реалізацію проєктів у сфері ядерної та радіаційної безпеки, включно з модернізацією саркофага ЧАЕС і створенням Чорнобильського біосферного заповідника, що сприяє підвищенню рівня безпеки та екологічної стабільності [3; 51].

На сьогодні державний сектор України реалізує 11 спільних проєктів із ЄБРР загальною вартістю понад 2,3 млрд євро, з яких уже використано близько 1,2 млрд євро. Підписані з ЄС меморандуми та Кредитні угоди відкривають доступ до фінансування на суму понад 18 млрд євро, що забезпечує стабільність середньострокового фінансування держави. Окремо слід відзначити рішення G7 2024 року щодо надання кредиту Україні на суму 50 млрд доларів США та механізми макрофінансової допомоги (MFA) і Механізм кредитного співробітництва (ULCM), які гарантують достатнє фінансування для покриття економічних і соціальних наслідків російської агресії [55; 56].

Фінансова підтримка ЄС і міжнародних банків виступає стратегічним ресурсом для забезпечення макроекономічної стабільності, підтримки державних фінансів, своєчасної виплати зарплат та пенсій, соціальної допомоги найбільш уразливим верствам населення, а також відновлення критично важливої інфраструктури — енергетичної, транспортної та комунальної. Завдяки цьому Україна має змогу проводити ключові економічні й інфраструктурні реформи, модернізувати державне управління та підвищувати ефективність державних інвестицій, стимулювати розвиток малого й середнього бізнесу, зберігати робочі місця та забезпечувати поступове відновлення економічної активності у всіх регіонах країни.

Таблиця 3.2.

Фінансова підтримка України з боку Європейського Союзу у 2024 році

Показник	Значення
Дата пропозиції	20 вересня 2024
Механізм кредитного співробітництва (ULCM)	45 млрд євро
Макрофінансова допомога (MFA)	до 35 млрд євро
Підтримка Європарламенту	~35 млрд євро із заморожених активів РФ
Підписання угод	Грудень 2024 – Меморандум та Кредитна угода між Україною та ЄС
Основне призначення	Фінансова підтримка для покриття потреб через агресію РФ, макроекономічна стабільність, соціальні виплати, відновлення інфраструктури

Крім того, інтеграція з міжнародними фінансовими інституціями відкриває Україні можливості для запозичення передових управлінських практик, технологій та стандартів звітності, що зміцнює прозорість фінансів, підвищує інвестиційну

привабливість і сприяє формуванню довгострокової стратегії економічного розвитку. Ця співпраця забезпечує не лише оперативну фінансову підтримку у кризових умовах, але й створює платформу для системних реформ, інноваційного розвитку та поступової інтеграції України до європейського та світового економічного простору, що є критично важливим для післявоєнного відновлення та стійкого зростання економіки.

Таким чином, на мою думку, взаємодія України з міжнародними фінансовими організаціями з початку збройної агресії російської федерації набула безпрецедентного за масштабами та значенням характеру й охопила ключові напрями зовнішньої підтримки, зокрема макрофінансову допомогу, фінансування через МВФ, Світовий банк, МБРР, а також участь європейських фінансових інституцій і підтримку з боку держав-партнерів. Така співпраця стала одним із вирішальних чинників збереження фінансової спроможності держави в умовах повномасштабної війни. Водночас інтеграція України у світову економіку та активна взаємодія з міжнародними фінансовими організаціями супроводжуються низкою проблем, серед яких, на мою думку, найбільш суттєвими є надмірна бюрократизація процедур, недостатня ефективність реалізації окремих проєктів, непрозорість використання частини коштів, обмежена підтримка малого і середнього бізнесу та повільні темпи впровадження реформ, що в перспективі посилює боргове навантаження. Попри це, позитивні аспекти співпраці мають сталу динаміку, оскільки членство та активна участь у міжнародних фінансових організаціях підвищують міжнародний авторитет України, сприяють структурним реформам і зростанню ефективності національної економіки [57].

У науковій доктрині обґрунтовано підкреслюється, що участь міжнародних організацій у внутрішніх процесах не повинна порушувати державний суверенітет, а має здійснюватися виключно на основі волі держави та в інтересах суспільства, що відповідає положенням Конституції України [59, с. 27]. Сучасне розуміння суверенітету, на мою думку, ґрунтується на поєднанні національних принципів із нормами міжнародного права, допускаючи добровільне обмеження окремих

повноважень задля досягнення спільних цілей розвитку, що підтверджується науковими підходами до впливу глобалізації та міжнародної інтеграції [60, с. 787; 61, с. 265–266].

Отже, співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями є необхідною умовою забезпечення макроекономічної стабільності, післявоєнного відновлення та сталого розвитку держави, за умови належного правового регулювання й дотримання балансу між залученням зовнішньої допомоги та збереженням економічного суверенітету.

3.3. Напрями вдосконалення співробітництва України з МВФ

Правовою основою вступу України до Міжнародного валютного фонду та структур Групи Світового банку став Закон України «Про вступ України до МВФ, МБРР, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій» від 24 червня 1992 року № 2402-ХІІ [63]. Цей нормативний акт закріпив юридичні підстави для здійснення фінансових відносин з міжнародними інституціями, визначив механізми співпраці та окреслив компетенцію державних органів у межах таких відносин, створивши передумови для інтеграції України у глобальну фінансову систему.

Згідно із законом, Міністерство фінансів України є головним органом, відповідальним за організацію та здійснення всіх фінансових операцій, пов'язаних із взаємодією держави з міжнародними фінансовими організаціями. Це включає укладення двосторонніх та багатосторонніх договорів, залучення кредитних та грантових ресурсів, а також контроль за їх цільовим і ефективним використанням у межах державних програм. Закон чітко визначає, що Україна виступає як позичальник, тоді як Національний банк України функціонує як основний розпорядник коштів міжнародних фінансових організацій. Його роль полягає у забезпеченні

безпечного та ефективного управління залученими ресурсами, спрямованими на реалізацію стратегічних економічних програм, розвиток критично важливих секторів економіки та підтримку фінансової стабільності держави.

У рамках цієї системи Міністерство фінансів та Національний банк мають право видавати обов'язкові до виконання нормативні інструкції, які регламентують порядок використання залучених коштів та забезпечують своєчасне виконання державою фінансових зобов'язань перед міжнародними інституціями. Завдяки такому механізму контролю гарантується прозорість фінансових потоків і відповідність витрат стратегічним пріоритетам розвитку економіки.

Крім того, Національний банк України забезпечує управління кредитними ресурсами МВФ, що включає не лише розподіл та використання коштів, а й контроль за своєчасним погашенням запозичень. Така модель дозволяє поєднати ефективність фінансового менеджменту з гарантуванням стабільності національної економічної системи, а також мінімізувати ризики невиконання зобов'язань перед міжнародними фінансовими партнерами.

У практичному вимірі це забезпечує Україні можливість залучати додаткові міжнародні ресурси для реалізації масштабних інфраструктурних, соціальних та економічних проектів, проводити структурні та адміністративні реформи, зміцнювати макроекономічну стабільність та стимулювати інвестиційну активність. Така модель взаємодії з міжнародними фінансовими організаціями створює передумови для довгострокового сталого розвитку, підвищення прозорості державного управління та інтеграції України у глобальну економічну систему.

Додатково варто зазначити, що закон № 2402-ХІІ створив правову основу для формування системи взаємодії між державними фінансовими органами та міжнародними інституціями, що сприяло інтеграції України у глобальну фінансову систему та підвищенню довіри міжнародних партнерів до економічної політики держави [63].

Процедурний механізм отримання Україною фінансової підтримки від МВФ відповідає загальній моделі, що застосовується до всіх держав-членів Фонду, та

передбачає послідовну реалізацію двох взаємопов'язаних стадій. На першому етапі держава ініціює звернення щодо наміру залучити фінансову допомогу, однак поданню офіційного запиту передують консультації з фахівцями МВФ, у межах яких здійснюється комплексне оцінювання макроекономічного та фінансового стану, визначається обсяг необхідного фінансування, а також узгоджуються умови його надання.

Другий етап співпраці передбачає укладання між Міжнародним валютним фондом та державою, що виступає позичальником, Меморандуму щодо фінансової та економічної політики. Цей документ визначає стратегічні цілі, а також конкретний перелік макроекономічних та структурних реформ, виконання яких стає обов'язком уряду для отримання кредитних ресурсів. Після підготовки та погодження Меморандуму представники Фонду від імені держави-позичальника подають на розгляд Виконавчої ради МВФ Лист про наміри. За результатами голосування ухвалюється рішення про доцільність надання фінансової підтримки та визначаються умови її надання [2, с. 26].

Фінансування в межах програм МВФ зазвичай здійснюється поетапно шляхом виділення траншів, що дозволяє підвищити рівень контролю за цільовим використанням залучених коштів та створює можливості для регулярного оцінювання економічної динаміки держави-позичальника. Такий підхід сприяє формуванню прозорої системи управління фінансовими потоками, дозволяє своєчасно коригувати економічну політику та оцінювати ефективність проведених реформ. Крім того, поетапне фінансування стимулює дотримання взятих зобов'язань і забезпечує більш передбачуваний розвиток макроекономічної стабільності.

Практика взаємодії України з МВФ підтверджує, що залучення кредитних ресурсів Фонду завжди розпочиналося з підписання відповідного Меморандуму, який виступає відправною інституційною основою для запуску програм фінансування та формування системного й довготривалого співробітництва.

Поточний економічний стан України характеризується посиленням потреби у фінансових ресурсах для реалізації структурних економічних перетворень,

розв'язання соціально-економічних проблем та забезпечення макроекономічної стабільності. Як активний учасник світового господарського простору держава підтримує інтенсивну співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями, що, з одного боку, розширює можливості залучення ресурсів, а з іншого — зумовлює зростання кредитної залежності та обсягів зовнішнього боргу [66, с. 40].

Суттєва частка фінансових ресурсів, залучених Україною від Міжнародного валютного фонду, була спрямована на врегулювання кризових явищ у фінансовій сфері, нарощування міжнародних резервів, покриття дефіциту платіжного балансу, виконання зобов'язань за зовнішнім боргом та реалізацію суміжних стабілізаційних заходів. Водночас кредитні інструменти Фонду характеризуються відсутністю інфляційного ефекту, оскільки коливання інфляційних процесів та скорочення валового внутрішнього продукту не впливають на обсяг наданого фінансування. За таких умов залучені в період системної економічної нестабільності ресурси виявилися економічно доцільними для держави, адже за відсутності відповідної підтримки масштаби кризових явищ і негативні соціально-економічні наслідки мали б значно глибший характер.

Накопичення валютних резервів Національного банку України, значною мірою завдяки фінансуванню МВФ, забезпечило стабільність гривні, проведення грошової реформи та поступове запровадження повної конвертованості валюти за поточними операціями. Значні золотовалютні резерви підвищують надійність фінансової системи та довіру міжнародних партнерів і інвесторів. Фінансова підтримка МВФ на пільгових умовах надає державам ресурс для реалізації структурних реформ, відновлення економічного розвитку, збільшення зайнятості та соціальних інвестицій. Аналіз динаміки резервів показує, що їх використання повинно відбуватися в рамках стратегічної програми розвитку, орієнтованої на ефективність і суспільну віддачу. Інвестиції в модернізацію виробництва, інновації, розвиток підприємництва та соціальні програми дають позитивний ефект, тоді як спрямування кредитів на поточне споживання або погашення старих боргів без структурних реформ погіршує макроекономічну ситуацію [67, с. 113].

Взаємодію України з МВФ доцільно розглядати через кілька етапів, кожен з яких впливав на розвиток національної фінансової системи. На сучасному етапі Фонд залишається надійним і економічно вигідним кредитором, а його рішення щодо фінансування слугує сигналом для інших інвесторів. Програма EFF спрямована на відновлення макроекономічної рівноваги, структурні реформи та сталий соціально-економічний розвиток, зокрема у сферах енергетики, банківської діяльності, управління державними фінансами, реформування держпідприємств і боротьби з корупцією. Водночас запровадження воєнного стану може ускладнити реалізацію нової програми «Stand-By» через можливі застереження Фонду, що впливає на інвестиційні очікування, дефіцит платіжного балансу та тиск на національну валюту. Умови МВФ, включно з соціально чутливими вимогами — пенсійна реформа, коригування тарифів на газ, земельні відносини та система пільг — викликали критику, проте спрямовані на усунення фінансових дисбалансів, досягнення бюджетної збалансованості та підвищення фінансової стійкості економіки. Реалізація цих підходів зміцнює фінансовий стан держави, скорочує потребу у нових запозиченнях і підвищує платоспроможність.

Взаємодія з МВФ розглядається на стратегічному рівні через принципи Вашингтонського консенсусу, які визначають загальні орієнтири політики для держав із фінансовою нестабільністю. Однак для України ці принципи потребують адаптації, зокрема щодо безумовної лібералізації зовнішньої торгівлі, оскільки досвід Японії, Південної Кореї та Китаю свідчить, що спершу формувався конкурентоспроможний промисловий сектор, а лише потім відбувалася лібералізація. Розвинені країни активно застосовують нетарифні заходи захисту виробника, що має прикладне значення для України. Загострення кризових процесів у світовій і національній економіці супроводжується посиленням протекціоністських заходів, а ефективність державних інституцій прямо впливає на конкурентоспроможність країни. Цілеспрямована політика структурного та технологічного оновлення промисловості необхідна для підвищення ефективності економіки, оскільки розвиток промисловості формує внутрішню додану вартість і підвищує добробут. Неконтрольована

лібералізація торгівлі не стимулює високотехнологічне виробництво і може призвести до деградації промислового потенціалу.

Положення вашингтонського консенсусу не передбачають створення спеціалізованих інституцій для підтримки технологічного розвитку, тоді як у розвинених державах вони ефективні. Технологічна перевага тісно пов'язана з глобальним лідерством, а швидка лібералізація валютно-фінансової сфери в Україні може створювати ризики макродестабілізації. Тому лібералізаційні заходи доцільні лише поступово та у поєднанні з активною промисловою політикою. Тактичний рівень взаємодії з МВФ, визначений Меморандумом, спрямований на підтримку реформ та інституційного розвитку, проте соціально чутливі заходи, як-от тарифна політика, потребують компромісу між вимогами Фонду та можливостями держави.

Висновок до розділу 3

Міжнародні валютно-фінансові організації відіграють ключову роль у забезпеченні економічної стабільності та довгострокового розвитку держав, особливо в умовах воєнних конфліктів, криз і післявоєнної реконструкції. Вони надають не лише фінансові ресурси, а й технічну допомогу, експертно-консультаційну підтримку, інституційний супровід реформ і трансфер управлінського досвіду, що сприяє відновленню критичної інфраструктури, реформуванню фінансового сектору, підвищенню ефективності промисловості та розвитку соціальної сфери. Це дозволяє державам ефективніше реагувати на внутрішні й зовнішні виклики, адаптувати економіку до глобальних змін і інтегруватися у світові фінансові процеси. Співпраця України з такими інституціями має стратегічне значення для стабілізації економіки, макрофінансової рівноваги та реалізації структурних реформ, оскільки міжнародні ресурси фінансують дефіцит бюджету, підтримують соціально вразливі категорії, забезпечують функціонування ключових секторів і відновлення зруйнованої інфраструктури, особливо в умовах війни.

Післявоєнна відбудова потребує системного підходу, що передбачає ефективне планування використання ресурсів з урахуванням сталого розвитку, екологічної безпеки та соціальної справедливості, модернізацію економіки, розвиток малого та середнього бізнесу, інноваційні технології й підвищення конкурентоспроможності. Міжнародні фінансові організації виступають не лише кредиторами, а й партнерами у формуванні стратегічних пріоритетів розвитку. Інтеграція України до міжнародних фінансових структур та співпраця з європейськими банками розвитку відкриває можливості для масштабних інфраструктурних і інвестиційних проєктів, стимулювання інноваційного зростання та поглиблення інтеграції з ЄС, за умови прозорості фінансових процесів, контролю за використанням коштів і належного нормативного регулювання. Дотримання балансу між міжнародною допомогою та економічним суверенітетом є необхідною передумовою для післявоєнного відновлення та формування стійкої, конкурентоспроможної та інтегрованої у світову економіку України. Водночас проведені дослідження засвідчили, що ефективність взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями значною мірою залежить від здатності держави забезпечувати належний рівень інституційної спроможності, прозорості управління та послідовності у впровадженні взятих на себе зобов'язань. Наявність довгострокової стратегії співробітництва дозволяє не лише залучати фінансові ресурси, але й формувати передбачуване середовище для міжнародних партнерів та інвесторів.

У сучасних умовах особливої ваги набуває необхідність переходу від моделі короткострокової антикризової підтримки до формування стійких механізмів розвитку, орієнтованих на модернізацію економіки, відновлення виробничого потенціалу, стимулювання інвестиційної активності та прискорення інтеграції до європейського економічного простору. Такий підхід передбачає посилення координації між органами державної влади та міжнародними інституціями, удосконалення процедур використання коштів і підвищення відповідальності за досягнення визначених результатів.

ВИСНОВКИ

Узагальнення результатів дослідження підтверджує, що міжнародні валютно-фінансові організації відіграють ключову роль у формуванні та підтриманні глобальної економічної стабільності. Вони функціонують як спеціалізовані інституції, що забезпечують координацію міжнародних валютно-фінансових відносин, сприяють стабілізації макроекономічних показників та інтеграції національних економік у світову фінансову систему. Механізми їх діяльності охоплюють акумулювання й перерозподіл фінансових ресурсів, надання кредитних інструментів, консультативну та технічну підтримку держав, що перебувають у процесі економічних трансформацій, а також контроль за дотриманням міжнародних фінансових стандартів.

Дослідження показує, що міжнародні валютні відносини є багатовимірною системою економічних взаємозв'язків, яка забезпечує обіг товарів, капіталів та послуг між державами, суб'єктами господарювання, фінансовими установами та фізичними особами. Функціонування валютно-фінансової сфери безпосередньо впливає на стабільність фінансових ринків, динаміку міжнародної торгівлі та ефективність економічної взаємодії, що робить їх об'єктом постійного наукового аналізу та вдосконалення механізмів правового регулювання.

Ключовим структурним елементом валютно-фінансових відносин виступає коло суб'єктів, залучених до формування, розвитку та реалізації економіко-правових зв'язків. Типологія економічних агентів та диференціація їх участі у валютно-фінансових процесах дозволяють виділити професійних та непрофесійних учасників, що забезпечує ефективне функціонування міжнародного фінансового механізму та визначає роль кожного суб'єкта у глобальних економічних процесах.

Аналіз міжнародних фінансових організацій, їх класифікації та функцій засвідчує їх системоутворююче значення у підтриманні макроекономічної рівноваги та стимулюванні економічного розвитку держав. Основними напрямками діяльності цих інституцій виступають координаційно-регулятивні та контрольні функції, спрямовані на забезпечення стабільності світового господарського простору, а також

експертно-консультативна та фінансова підтримка держав-учасниць у періоди кризових явищ та на етапах довгострокового розвитку.

Особливе значення діяльність міжнародних фінансових організацій набуває для України, оскільки співпраця з ними забезпечує доступ до значних фінансових ресурсів, необхідних для стабілізації економіки, реалізації структурних реформ, модернізації інфраструктури та підтримки соціальної сфери в умовах зовнішніх викликів і збройної агресії. Пріоритетними напрямками такої взаємодії є підтримка макроекономічної стабільності, розвиток інфраструктури та соціальної сфери, стимулювання інвестицій та інновацій.

Отже, міжнародні валютно-фінансові організації є невід'ємним інструментом глобальної економічної взаємодії, що забезпечує не лише регулювання фінансових потоків, а й сприяє підвищенню економічної стійкості та конкурентоспроможності національних економік. Ефективна інтеграція України у систему міжнародних фінансових відносин є запорукою зміцнення її фінансової безпеки, сталого розвитку та післявоєнного відновлення на основі сучасних економічних та правових стандартів.

Аналіз нормативно-правового та інституційного механізму взаємодії України з Міжнародним валютним фондом демонструє, що членство у цій організації суттєво впливає на розвиток національного законодавства та формування економічної політики держави. Співпраця з МВФ забезпечує запровадження міжнародних стандартів прозорості, ефективності фінансового сектору та інституційної інфраструктури, що, у свою чергу, сприяє підвищенню правової «сучасності» та адаптації законодавства до європейських та глобальних норм.

Участь у програмах кредитування, таких як Stand-by та Extended Fund Facility (EFF), формує комплекс умов, які стимулюють уряд до проведення структурних реформ, удосконалення фінансової та бюджетної політики, зміцнення макроекономічної стабільності та підвищення прозорості державного управління. Виконання структурних маяків і рекомендацій МВФ стало стимулом для законодавчих

ініціатив у сфері податкового та бюджетного регулювання, антикорупційної діяльності, реформування державних органів та управління публічними фінансами.

Дослідження виявило, що хоча рекомендації МВФ формально не створюють прямого юридичного обов'язку, їх впровадження має практичну необхідність через фінансові й політичні зобов'язання України перед Фондом. Законодавчі ініціативи, спрямовані на виконання вимог МВФ, демонструють синергію між національною правотворчістю та міжнародними стандартами, забезпечуючи адаптацію національної системи до сучасних економічних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Руденко Л. В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 632 с.
2. Нове правове регулювання валютних операцій в Україні з 2019 року: огляд законодавчих змін. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/publications/assets/taxnewsletter/2018/pwcnewslettercurrency-control.pdf>
3. Черемісова Т. А. Міжнародні фінансові відносини та валютний ринок в умовах глобалізації. Вісник соціально-економічних досліджень. 2013. Вип. 2. С. 195.
4. Васенко В. К. Валютно-фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
5. Сіденко С. В., Кульбіда М. В. Міжнародні фінансові організації у процесах економічної модернізації країн. Міжнародна економічна політика. 2020. № 1–2 (32–33). С. 100–136. DOI: https://doi.org/10.33111/iep.2020.32_33.05
6. Офіційний сайт Групи Світового банку. URL: <https://www.worldbank.org/ext/en/home>
7. Захожай К. В., Славкова А. А. Діяльність міжнародних фінансових організацій у контексті забезпечення макрофінансової стабільності держави. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-99>
8. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями: офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institutions>
9. Як партнери допомагають Україні нести фінансовий тягар великої війни. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3964100-ak-partneri-dopomagaut-ukraini-nesti-finansovij-tagar-velikoi-vijni.html>
10. ЄБРР оприлюднив розмір допомоги для України на 2025 рік. URL: https://24tv.ua/economy/yaku-dopoomogu-otrimaye-ukrayina-vid-yebr-2025-rik-ekonomika_n2747425

11. EIB-backed Ukraine Recovery Programme kicks off as critical infrastructure projects get underway. URL: <https://www.eib.org/en/press/all/2024-101-eib-backed-ukraine-recovery-programme-kicks-off-as-critical-infrastructureprojects-get-underway>
12. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями: офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/spivrobotnictvo-shhodo-zaluchannja-finansuvannja-mfo>
13. Смагло О. В. Стан та перспективи розвитку співпраці між Україною та міжнародними інституціями. Економіка та суспільство. 2018. № 14. С. 856–861. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/123.pdf
14. Гроші та кредит: Підручник / За ред. М.І. Савлука. К.: КНЕУ, 2009. 368 с
15. Демківський А.В. Гроші та кредит: Навчальний посібник. Київ: Дакор, 2005. 350 с
16. Волохов О. С. До питання визначення поняття «ефективність законодавства» та його використання. Актуальні проблеми політики. 2024. Вип. 73. С. 25–30.
17. Вайцеховська О. Р. Міжнародно-правові аспекти співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями. Юридичний вісник. 2021. № 4. С. 118–126.
18. Финник С. Г. Международный валютный фонд в системе международных экономических организаций. Теория і практика правознавства. 2013. Вип. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2013_2_79
19. Старинкский Н. Статьи соглашения Международного валютного фонда как источник правового регулирования валютных отношений. Legea și viața. 2013. № 8. С. 40–43.
20. IMF Fiscal Policies: Fiscal Transparency. URL: <https://www.imf.org/en/Topics/fiscal-policies/fiscaltransparency>
21. Петрик О. І. Україна та МВФ: основні аспекти співробітництва. Економіка України. 2019. № 5. С. 6–18.
22. МВФ. Меморандум про економічну та фінансову політику. URL: https://mof.gov.ua/uk/memorandum_of_economic__financial_policies-677

23. Виконавча рада МВФ затвердила сьомий перегляд програми EFF. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/vykonavcha-rada-mvf-zatverdyla-somyi-perehliad-prohramy-eff>
24. Структурні маяки МВФ: виконання та оновлення на 2024 рік. URL: <https://iaa.org.ua/articles/imf-structural-beacons-implementation-and-update-for-2024>
25. Конституційне подання 56 народних депутатів України № 3/428(24) від 20.12.2024. URL: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/03_428_2024.pdf
26. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/external/index.htm>
27. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями: офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institutions>
28. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями: офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/spivrobotnictvo-shhodo-zaluchannja-finansuvannja-mfo>
29. Співробітництво України з міжнародними фінансовими інституціями: офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/spivrobotnictvo-ukrayini-z-mizhnarodnimi-finansovimi-instituciyami>
30. Цебенко Н. М. Роль міжнародних фінансових організацій у модернізації виробничої інфраструктури української економіки. Наукові записки Української академії друкарства. 2018. № 1. С. 132–143.
31. Міжнародний валютний фонд: офіційний вебсайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mvf>
32. Шинкар В. А., Яцко Л. Б., Яцко Г. В. Міжнародний валютний фонд та його вплив на глобальну макроекономічну політику. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. № 6. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/6_3_2016ua/38.pdf

- 33.Тринадцята програма з МВФ: ключові зобов'язання та висновки. Інститут аналітики та адвокації, 2023. URL: <https://iaa.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/thirteen-imf-program.pdf>
- 34.Співпраця з МВФ: Україна впроваджує необхідні реформи. URL: <https://sluganarodu.com>
- 35.Роль МВФ у відновленні України: співпраця чи залежність? Центр економічної стратегії. URL: https://ces.org.ua/imf_recovery_ukraine/
- 36.Галицейська Ю. М. Співробітництво України зі Світовим банком. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 8. С. 24–29.
- 37.Гаврилко Т. О., Гавриленко А. В. Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Вип. 23. Ч. 1. С. 43–48.
- 38.Король М. М., Качур Ю. Б. Перспективні шляхи розвитку відносин України з міжнародними кредитними організаціями. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 5. С. 51–55.
- 39.Курносенко Л. Проблеми міжнародної фінансової підтримки України в умовах війни. Публічне управління та регіональний розвиток. 2022. № 15. С. 255–274.
- 40.Манцуров І. та ін. Оцінювання співробітництва України з МВФ. Журнал європейської економіки. 2022. Т. 21. № 2. С. 135–155.
- 41.Мар'янович М. Е. Роль міжнародних фінансових організацій у розбудові критичної інфраструктури України. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 2. С. 152–157.
- 42.Маршук Л. та ін. Вплив міжнародних інституцій на фінансовий стан України. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-23>
- 43.Мороз Н. В., Косик В. М. Фінансова допомога Україні від міжнародних партнерів. Проблеми сучасних трансформацій. 2022. № 5. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-08-01>

44. Островська Н. С., Абделязіз Д. М. Кредитна та інвестиційна політика МФО. Проблеми сучасних трансформацій. 2021. № 1. С. 8–15.
45. Родіна О. Г., Данів Р. В. Взаємодія України з МВФО. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2022. Вип. 18. С. 168–186.
46. Савченко М. В. та ін. Цифровізація валютно-фінансових відносин. Економіка і організація управління. 2020. № 3. С. 155–166.
47. Самарічева Т. А. Заборгованість України за позиками МФО. Хмельницький, 2023. С. 127–128.
48. Бендик М. М., Рошко С. М. Діяльність міжнародних фінансових організацій в Україні. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/33_1_2020ua/5.pdf
49. Мяловицька Н. А. Автономія: поняття і принципи. Альманах права. 2012. Вип. 3. С. 93–97.
50. Пояснювальна записка до проекту Закону № 9037. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=9037
51. Колосова В. П. Фінанси міжнародних інституцій в Україні: монографія. Київ, 2016. 504 с. URL: <https://knute.edu.ua/file/MjExMzA=/223fc7fda9754c2488aa4f2c22616515.pdf>
52. Ukraine: Request for an Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2023/03/31/Ukraine-Request-for-an-Extended-Arrangement-Under-the-Extended-Fund-Facility-and-Review-of-531687>
53. Стратегія національних доходів на 2024–2030 роки. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/National%20Revenue%20Strategy.pdf>
54. Дорожня карта реформування управління публічними інвестиціями. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-skhvalyv-dorozhniu-kartu-reformuvannia-upravlinnia-publichnyu-investytsiiamy>
55. Україна залучила 1,2 млрд євро інвестицій за проектами ЄБРР. URL: https://lb.ua/economics/2024/11/28/647533_derzhavniy_sektor_ukraina_zaluchila.html

56. The Ukraine Loan Cooperation Mechanism. URL: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/it/document/EPRS_BRI\(2024\)767160](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/it/document/EPRS_BRI(2024)767160)
57. Gvozdej N. Cooperation of Ukraine with international financial organizations. URL: <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2022-2-7>
58. Про засади внутрішньої та зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
59. Берназюк Я. О. Міжнародні організації у правотворчості України. *ScienceRise. Juridical Science*. 2017. № 2. С. 26–30.
60. Саракуца М. О. Поняття державного суверенітету. *Форум права*. 2010. № 4. С. 784–791.
61. Рябовол Л. Т. Державний суверенітет в умовах глобалізації. *Вісник НТУУ «КПІ»*. 2019. Вип. 3. С. 262–266.
62. Солопова І. В. Співвідношення принципів прав людини та невтручання. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 2. С. 13–15.
63. Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства гарантування інвестицій: Закон України від 3 червня 1992 року № 2402-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2402-12>.
64. Про внесення змін до деяких постанов КМУ: Постанова КМУ від 8 квітня 2015 року № 387. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/387-2015-%D0%>
65. Бюджетний кодекс України від 1 січня 2018 року № 2456-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/paran385#n385>.
66. Звіт Рахункової палати України за 2017 рік. Київ, 2018. 316 с.
67. Терещенко Г.М., Капленко О.І., Северіна Х.І. Проблеми та перспективи залучення ресурсів міжнародних фінансових організацій. *Наукові праці НДФІ*. 2017. № 3 (80). С. 111–120.

- 68.Вербицька І.І. Моніторинг співпраці України з Міжнародним валютним фондом. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 16. URL: <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/8.pdf>.
- 69.Данилишин Б.М. Співробітництво з МВФ: проблеми і перспективи. URL: <https://dt.ua/macrolevel/spivrobotnictvo-z-mvfproblemi-i-perspektivi-.html>.
- 70.Krasnolutska D. Ukraine Still Has Plenty to Do to Satisfy its \$17.5 Billion Bailout. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-09-14/visit-of-imf-s-lipton-highlights-unfinished-business-for-ukraine>.
- 71.Кіндзерський Ю.В. Державна політика структурно-технологічної модернізації промисловості: дис. ... докт. екон. наук: спец. 08.00.03. Київ, 2015. 490 с.

ДОДАТКИ

Додаток А.

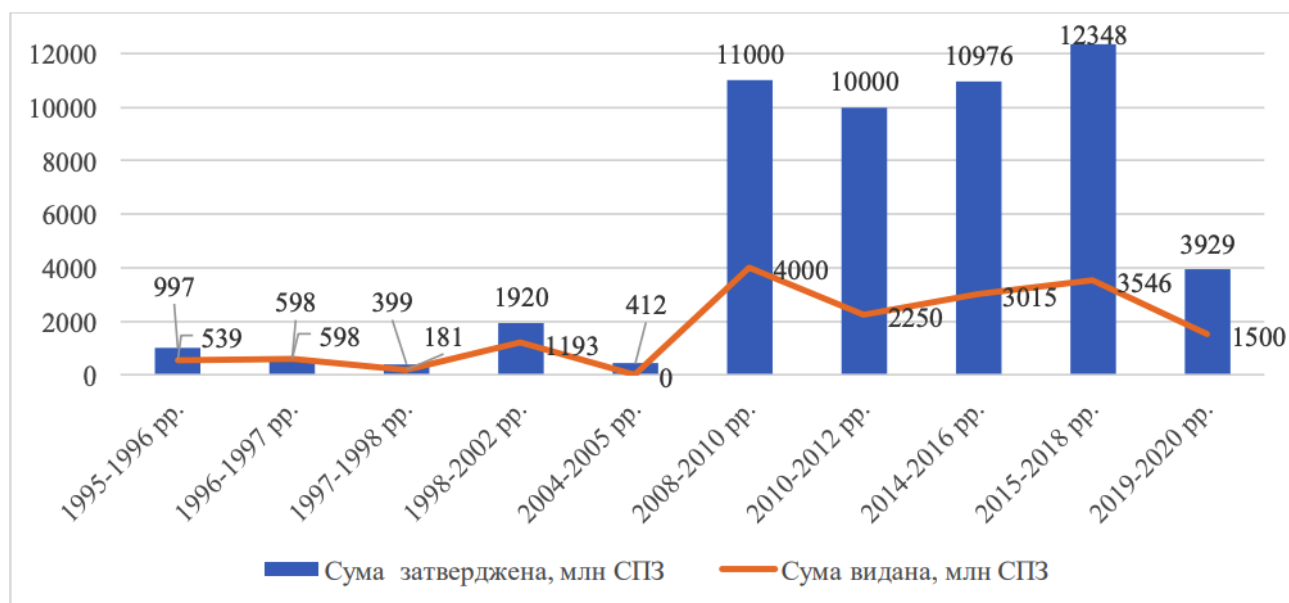

Рисунок А.1. Обсяги кредитування України Міжнародним валютним фондом за весь період співпраці, млн СПЗ

Таблиця Б.1. Проєкти для України, що підтримувалися URTF у 2024 році

Назва проєкту	Мета проєкту	Оціночна вартість	Забезпечене фінансування
«Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей» (HEAL)	Покращення доступу до послуг з охорони психічного здоров'я та реабілітації, надання нагальних медичних послуг, забезпечення фінансового захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій	500 млн дол. США	Кредит МБРР – 100 млн євро (під гарантію Іспанії); грант Глобального фонду – 10 млн дол. США; грант URTF – 10 млн дол. США та додатковий грант – 78 млн дол. США; кредит – 100 млн євро (Банк розвитку Ради Європи, СЕВ)
«Відновлення базової логістичної інфраструктури та мережевого зв'язку» (RELINC)	Будівництво нової транспортно-логістичної інфраструктури та мережевого зв'язку	585 млн дол. США	Грант URTF – 50 млн дол. США
Проєкт відновлення системи підготовки до зими та енергоресурсів в Україні (REPOWER)	Відновлення постачання основних енергетичних послуг в Україні	500 млн дол. США	Грант URTF – 247 млн дол. США
«Ремонт житла для розширення прав і можливостей людей» (HOPE)	Відновлення зруйнованого житла, реалізація реформ у сфері кліматично стійкої житлової політики	800 млн дол. США	Грант URTF – 225 млн дол. США
«Надзвичайна допомога у відновленні сільського	Підтримка аграрного розвитку, запобігання кризовим явищам та	700 млн дол. США	Грант URTF – 365 млн дол. США; кредит МБРР – 230 млн дол. США через механізм

господарства України» (ARISE)	подолання надзвичайних ситуацій		підвищення кредитоспроможності ADVANCE Ukraine TF (Японія)
«Державні витрати на стійкість адміністративного потенціалу» (PEACE)	Підтримка адміністративної спроможності уряду та забезпечення надання базових державних послуг на національному й регіональному рівнях	550 млн дол. США	1 млрд дол. США – MAP; 2 млрд дол. США – МБРР (гарантії Великобританії, Данії, Нідерландів, Литви, Латвії); 1 млрд дол. США – позика МБРР через ADVANCE Ukraine TF (Японія); 21 млрд дол. США – спільне фінансування МДЦФ (США, Японія, Німеччина, Іспанія, Фінляндія, Ірландія, Швейцарія, Бельгія, Ісландія); гранти – 190 млн та 295 млн дол. США
«Підвищення доступу до освіти та стійкості в разі потреби» (LEARN)	Поліпшення умов викладання й навчання, посилення управлінського потенціалу в освітній сфері	1,45 млрд дол. США	235 млн дол. США – позика МБРР через ADVANCE Ukraine TF (Японія); 150 млн дол. США – програма SPUR; грант URTF – 30 млн дол. США
Програма стійкого, інклюзивного та сталого підприємництва (RISE)	Формування сприятливого середовища для сталого відновлення приватного сектору України	1,06 млрд дол. США	283 млн дол. США – позика МБРР через ADVANCE Ukraine TF (Японія); 300 млн дол. США – програма SPUR; грант URTF – 10 млн дол. США
«Підтримка реконструкції шляхом розумного фіскального управління» (SURGE)	Створення інституційних основ для фінансування кліматично розумного відновлення та реконструкції	1,55 млрд дол. США	450 млн дол. США – позика МБРР через ADVANCE Ukraine TF (Японія); 300 млн дол. США – програма SPUR; грант URTF – 10 млн дол. США (проект STRONG)

«Трансформація охорони здоров'я через реформи та інвестиції в ефективність» (THRIVE)	Підвищення ефективності державних витрат у сфері охорони здоров'я	1,19 млрд дол. США	249 млн дол. США – позика МБРР через ADVANCE Ukraine TF (Японія); 200 млн дол. США – програма SPUR; грант URTF – 5 млн дол. США
--	---	--------------------	---

Таблиця Б.2. Основні параметри та структурні вимоги програми EFF МВФ для України

Критерій	Характеристика
Назва програми	Extended Fund Facility (EFF)
Період реалізації	2023–2027 рр.
Загальний обсяг фінансування	15,5 млрд дол. США
Отримані транші	7 траншів
Обсяг отриманого фінансування	9,8 млрд дол. США
Кількість структурних маяків (листопад 2023 – січень 2024)	16
Сфера основних вимог	Фіскальна та бюджетна політика, управління публічними фінансами, державні підприємства, податкова система
Механізм контролю	Регулярні перегляди програми та постійний моніторинг експертів МВФ
Роль структурних маяків	Орієнтири реформ, міжнародні стандарти правотворчості, умова продовження фінансування
Ключові вимоги п'ятого перегляду EFF (18.10.2024)	Зміни до Бюджетного кодексу України; призначення голови БЕБ; затвердження методології управління публічними інвестиціями; подання законопроекту щодо податкової звітності операторів цифрових платформ; своєчасне подання бюджетної декларації

Загальний вплив на Україну	Посилення фіскальної дисципліни, гармонізація законодавства з міжнародними стандартами, забезпечення макрофінансової стабільності
----------------------------	---

Таблиця Б.3. Ключові законодавчі зміни в Україні у 2020 році в межах співпраці з МВФ

Напрямок змін	Зміст законодавчих рішень	Мета та значення
Податкова та митна політика	Внесення змін до Митного та Податкового кодексів; ліквідація обласних податкових і митних органів як юридичних осіб; створення єдиних Податкової та Митної служб	Централізація управління, підвищення ефективності адміністрування доходів бюджету
Банківське регулювання	Зміни до законодавства про банки, Фонд гарантування вкладів та Кодексу адміністративного судочинства; пріоритет рішень НБУ та Мінфіну щодо врегулювання банків	Посилення фінансової стабільності, зниження ризику політизації судових рішень
Судові ризики у фінансовій сфері	Затвердження плану дій на випадок несприятливих судових рішень щодо врегулювання банків	Мінімізація ризиків для державних фінансів і банківської системи
Антикорупційна політика	Відновлення кримінальної відповідальності за незаконне збагачення відповідно до міжнародних стандартів	Посилення антикорупційної інфраструктури, виконання зобов'язань перед МВФ
Фінансовий моніторинг	Поправки до закону про протидію відмиванню доходів відповідно до стандартів FATF	Гармонізація законодавства з міжнародними стандартами фінансової безпеки
Соціально-тарифна політика	Скасування верхньої межі тарифів на опалення для населення	Усунення фіскальних перекосів та квазіфіскальних зобов'язань

Управління бюджетними позиками	Унормування механізмів реалізації проєктів і звітування щодо використання коштів позик	Підвищення прозорості та підзвітності використання коштів МВФ
Адміністрування проєктів	Оптимізація процедур звітування та уточнення внутрішніх договорів	Зменшення адміністративного навантаження та підвищення ефективності реалізації проєктів
Інвестиційна політика	Вдосконалення методики оцінки результативності інвестиційних проєктів і контролю показників	Забезпечення ефективного використання залучених фінансових ресурсів

Звіт подібності

Метадані

ДОКУМЕНТ

Заголовок

СТРАТЕГІЯ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Автор

Ричка Л.С.

Науковий керівник / Експерт

Єременко А.В.

ІД документу

333227519

ОРГАНІЗАЦІЯ

Назва організації

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
KNEU

підрозділ

кафедра європейської економіки і бізнесу

ЗВІТ

Дата звіту

2/2/2026

Дата

редагування

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

КП 2

10873

Кількість слів

КЦ

91555

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		2
Інтервали		0
Мікропробіли		6
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		21

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

#	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
	Попель КВОТА 159 0.54 % 4/2/2025 Publishing House "Helvetica" (Видавничий дім "Гельветика")	

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ

**«ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВЕКТОР
ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ»**

**Збірник матеріалів
II Студентської науково-практичної Інтернет-конференції**

*м. Київ,
20 листопада 2025 р.*

УДК 339.922(477:4-672ЄС)
Є 24

Організаційний комітет: Батор-

шина Аділя Фатехівна - к.е.н., доцент
Бурмака Микола Олексійович - к.е.н., доцент
Вінська Оксана Йосипівна – к.е.н., доцент
Галенко Оксана Миколаївна – д.е.н., професор
Козачок Тетяна Сергіївна – к.е.н., доцент
Максименко Анна Вікторівна - к.е.н., доцент
Мозговий Олег Миколайович - д.е.н., професор
Сандул Марія Станіславівна - к.е.н., доцент
Солодковський Юрій Мечиславович – к.е.н., доцент
Столярчук Ярослава Михайлівна - д.е.н., професор
Федірко Олександр Анатолійович – д.е.н., доцент
Фурсова Олена Вікторівна - к.е.н., доцент
Черницька Тетяна Володимирівна - к.е.н., доцент
Яценко Ольга Миколаївна - д.е.н., професор

(Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана)

Редколегія може не поділяти погляди, викладені у збірнику. Автори тез доповідей несуть відповідальність за їхній зміст

Є 24 «Євроінтеграційний вектор економічного зростання України»: зб. матеріалів II Студентської наук.-практ. Інтернет-конф.[Електронний ресурс], 20 листопада 2025 р., м. Київ. – Київ: КНЕУ, 2025. – 297 с.
ISBN 978-966-926-572-2

У збірнику подано тези доповідей здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, факультету міжнародної економіки і менеджменту.

УДК 339.922(477:4-672ЄС)

Розповсюджувати та тиражувати без офіційного дозволу КНЕУ заборонено

Олійник А.С. Євроінтеграційні драйвери диверсифікації товарного експорту України в умовах поглиблення співпраці з ЄС	159
Панченко Т. В. Проблеми та перспективи інтеграції України в глобальні та європейські логістичні мережі	161
Пеньківська А.Ю. Євроінтеграційний потенціал України в умовах структурних змін світової торгівлі	163
Пономаренко О.О. Аутсорсинг як інструмент корпоративного розвитку багатонаціональних підприємств у глобальній економіці	166
Присяжнюк Н.А. Євроінтеграційний вектор конкурентного розвитку України: економічні ефекти та виклики	169
Ричка Л.С. Стратегія взаємодії України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями	171
Савченко А. Д. Соціальні мережі як глобальні платформи монетизації креативності: можливості та ризики	173
Сисоєва А.Ю. Європейська складова структурних трансформацій ринку праці України	175
Степанов Д.М. Європейський вектор розвитку як основа посткризового економічного відновлення України	177
Сухоцький Н.С. Стратегічна експансія ТОВ «НОВА ПОШТА» на ринок Європейського Союзу: вектори та конкурентні переваги	180
Ільченко О.О. Фонди нерухомості (REIT) як перспективний інструмент інвестування в Україні	182
Затишна А.В. Європейська міграційна політика як чинник економічного зростання ЄС у повоєнний період	185
Віштак Д. П. Конкурентні стратегії економічного розвитку України в умовах повоєнного відновлення	188
Галата О.О. Сучасний стан та перспективи розвитку аудиторських послуг в Україні	191
Джаман Н.Я. Географічна структура та динаміка міжнародних товарних ринків: теоретико-методичний аспект	194
Павленко Н.С. Інвестиційне співробітництво України з країнами-членами ЄС	196
Бородай Д. Ю. Особливості цифровізації економіки Європейського Союзу	197
Теплюк П.М. Розвиток міжнародного ринку пасажирських авіаперевезень	200

Ричка Л.С.

Науковий керівник – к.е.н, доцент кафедри європейської економіки і бізнесу Єременко А.В.

СТРАТЕГІЯ ВЗАЄМОДІЇ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

В останні роки Україна активно співпрацює з міжнародними валютно-фінансовими організаціями. Це один із важливих напрямів зовнішньоекономічної політики, який допомагає утримувати стабільність у державі, залучати інвестиції та проводити реформи [1; 2]. Після 2014 року, коли країна зіткнулася з економічною кризою, співпраця з Міжнародним валютним фондом (МВФ), Світовим банком, Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР) і Європейським інвестиційним банком (ЄІБ) стала особливо важливою [6].

Мета моєї роботи - показати, як Україна взаємодіє з міжнародними валютно-фінансовими організаціями, які результати має така співпраця та які напрямки можна було б покращити в майбутньому.

Під час підготовки тез використано аналітичний, порівняльний, узагальнюючий методи та особистий досвід набутий під час проходження практики у Міністерстві фінансів України. Джерелами стали офіційні сайти МВФ, Міністерства фінансів, Національного банку України, а також відкриті дані Світового банку.

Проаналізовано умови кількох програм співпраці з МВФ, основні напрямки кредитування Світового банку, ЄБРР та ЄІБ, а також їхній вплив на макроекономічні показники України, зокрема на ВВП, інфляцію, золотовалютні резерви й обсяг державного боргу [2; 3].

Співпраця з МВФ розпочалася ще у 1990-х роках, але особливої ваги вона набула після 2014 року[3]. Тоді програми фонду допомогли уникнути фінансового колапсу й стабілізувати банківську систему[3]. Кредити МВФ дозволяють Україні підтримувати платіжний баланс, отримувати доступ до інших джерел міжнародного фінансування та зберігати довіру іноземних інвесторів[3].

Разом із тим, умови кредитування часто є досить складними для виконання: йдеться про необхідність скорочення бюджетних витрат, підвищення тарифів чи проведення непопулярних реформ[1]. Тому постає питання, як знайти баланс між вимогами МВФ та реальними можливостями української економіки.

Світовий банк і ЄБРР, на відміну від МВФ, зосереджуються переважно на розвитку[4; 5]. Вони фінансують будівництво доріг, модернізацію енергетики, підтримку малого бізнесу та покращення умов ведення підприємництва[4]. Такі програми допомагають створювати нові робочі місця та підвищують конкурентоспроможність українських підприємств[5].

Європейський інвестиційний банк реалізує великі інфраструктурні проекти, серед яких модернізація залізниць, мостів і транспортних вузлів[5]. Багато з них фінансуються спільно з ЄС, що підсилює євроінтеграційний напрямок розвитку України[4; 5].

Незважаючи на позитивні результати, є й певні труднощі. Часто спостерігається затримка у виконанні проектів через бюрократичні процедури, відсутність координації між державними органами або недостатню прозорість у використанні коштів[1; 6]. Крім того, Україна ще не повністю використовує експертну та консультативну допомогу міжнародних партнерів, зосереджуючись переважно на фінансових ресурсах[4].

Для того щоб співпраця з міжнародними валютно-фінансовими організаціями приносила більше користі, Україні потрібна чітка стратегія. Вона має включати визначення пріоритетних напрямів фінансування, наприклад, енергетичну незалежність, цифровізацію, розвиток інновацій, підтримку малого бізнесу та відбудову інфраструктури після війни[1;6]. Також варто

покращити комунікацію між урядовими структурами та партнерами, щоб уникати дублювання програм і підвищити ефективність використання ресурсів.

Пропозиції та перспективи

По-перше, слід забезпечити повну прозорість використання коштів, які надають міжнародні партнери. Це підвищить довіру як з боку донорів, так і з боку українського суспільства.

По-друге, потрібно активніше залучати технічну допомогу - це консультації, навчання та аналітична підтримка.

По-третє, варто створити єдину державну платформу або орган, який координуватиме всі програми співпраці з міжнародними фінансовими організаціями.

І нарешті, необхідно розробити довгострокову стратегію, узгоджену з планами відновлення України та цілями євроінтеграції.

Висновки

Україна має великий досвід взаємодії з міжнародними валютно-фінансовими організаціями, але потребує чіткішого бачення своїх пріоритетів. Від ефективності цієї співпраці залежить не лише фінансова стабільність держави, а й темпи економічного зростання, інвестиційна привабливість та успішність реформ. Якщо країна зможе грамотно поєднати фінансову підтримку з реальними структурними змінами, це стане міцною основою для подальшої інтеграції України до європейського економічного простору.

Список літератури:

1. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua>
2. Національний банк України. *Звіт про фінансову стабільність*, 2025 р.
3. IMF Country Report No. 25/61: *Ukraine: Extended Fund Facility Review*
4. World Bank. *Ukraine Economic Update*, April 2025
5. ЄБРР в Україні. URL: <https://www.ebrd.com/ukraine.html>
6. Власний досвід набутий під час проходження практики у Міністерстві фінансів України

Наукове видання

**ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВЕКТОР
ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ**

**Збірник матеріалів
II Студентської науково-практичної Інтернет-конференції**

20 листопада 2025 р.

Видано в авторській редакції

Підписано до друку 04.12.2025. Формат 60×84/8
Друк. арк. 12,37. Зам. № 25-5954

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
03680, м. Київ, проспект Берестейський, 54/1
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи (серія ДК, № 235 від
07.11.2000)
E-mail: litera@kneu.edu.ua